

provincie :: Utrecht

Notulen

*van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht*

gehouden op 23 april 2007

Notulen

van het verhandelde in de vergadering

van Provinciale Staten van Utrecht

gehouden op 23 april 2007

Naamlijst

van de leden van Provinciale Staten van Utrecht

Vergadering 23 april 2007

mr. B. Staal, waarnemend commissaris van Koningin

L.C.A.W. Graafhuis, griffier

mevr. drs. F.M. Alsem, Harmelen

E.R.M. Balemans, Utrecht

dr. F.H. Barneveld Binkhuysen, Soest

mevr. drs. C.G.M. van Benthem, Montfoort

F. Bersch, Utrecht

J. Binnekamp, IJsselstein

dr. R. Bisschop, Veenendaal

mevr. drs. U.P. Blom, Driebergen

mevr. drs. W.A. Bodewitz, Vleuten

drs. W.J. Bos, Oud Zuilen

ir. D.J. van den Burg, Utrecht

mevr L.C. Dekkers-Raadsen, Harmelen

mevr. drs. R.K. Dik-Faber, Veenendaal

mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik

C.J.J. van Ee, IJsselstein

mr. J.H. Ekkers, Vianen

J. Fastl, Utrecht

mevr. mr. K.J. Fokker, Driebergen

mevr. drs. N.M. van Gemert, Utrecht

mevr. drs. J.M. de Heer-Verheij, Veenendaal

mevr. L. Hogema, IJsselstein

mevr. N.P.B. van 't Hooft, Amersfoort

mevr. A. Jonkers-Cornelisse, Eemnes

ing. D. Kiliç, IJsselstein

H.R.A.L. Klein Kranenburg, Hagestein

J.F.M. Kloppenborg, Utrecht

J. Konijnenbelt, Leusden

C.J. van Kranenburg, Driebergen

J.W.R van Lunteren, Hoogland

ir. R.J. Martens, Utrecht

mevr. H. Nap, Veenendaal

drs. B. Nugteren, Utrecht

mevr. drs. E. Osseweijer, Utrecht

mevr. A.M.A. Pennerts-Pouw, Montfoort

P.C. Pollmann, Doorn

mevr. A.H. Raven, Utrecht

drs. T.G.P.M. Ruijs, Zeist

P. Seldenrijk, Eemnes

mevr. I. Smit, Maarssen

ir. T. Snyders, Baarn

mevr. drs. R.C.M. Stadhouders, Bilthoven

mr. J.J.J. Streefland, Utrecht

mevr. ir. A.A. Swets, Utrecht

mevr. drs. J.C.M. Versteeg, Utrecht

F.J. Vos, Houten

drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading

ir. B.A. Witteman, Kockengen

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht

Vergadering 23 april 2007

Onderwerp	Pagina	Nummer
BESTUUR, EUROPA, MIDDELEN		
Voorstel van gedeputeerde staten van 13 maart 2007, dienst/sector CS, nummer PS2007BEM08, tot vaststelling van de 1e wijziging Programmabegroting 2007. Daartoe besloten	31	PS2007BEM08
Voorstel van gedeputeerde staten van 13 maart 2007, dienst/sector CS, nummer PS2007BEM09, tot vaststelling van de 2e wijziging Programmabegroting 2007. Daartoe besloten	32	PS2007BEM09
Voorstel van gedeputeerde staten van 27 februari 2007, dienst/sector CS, nummer PS2007BEM14, tot wijziging van de Verordening interne zaken 2004 inzake downgrading van debiteuren en de korte liquiditeitsprognose. Daartoe besloten	32	PS2007BEM14
Voorstel van gedeputeerde staten van 13 maart 2007, dienst/sector CS, nummer PS2007BEM16, tot wijziging van de bijlage bij de Algemene subsidieverordening met het oog op natuur- en milieueducatie en andere zaken. Daartoe besloten	32	PS2007BEM16
Voorstel van gedeputeerde staten van 13 maart 2007, dienst/sector CGC/BMS, nummer PS2007BEM17, betreffende voorstellen tot wijziging van verordeningen in het kader van deregulering. Daartoe besloten	32	PS2007BEM17
MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING, ECONOMIE, CULTUUR		
Voorstel van gedeputeerde staten van 6 maart 2006, dienst/sector DMO/MEC, nummer PS2007MEC01, tot vaststelling van de tijdelijke subsidieverordening Toekomst thuis 2007. Daartoe besloten	31	PS2007MEC01

Onderwerp	Pagina	Nummer
Voorstel van gedeputeerde staten van 13 februari 2007, dienst/sector MEC/DER, nummer PS2007MEC02, tot het aangaan van de gemeenschappelijke regeling voor het Plassenschap Loosdrecht en Omstreken. Daartoe besloten	32	PS2007MECO2
Voorstel van gedeputeerde staten van 2007, dienst/sector DMO/MEC, nummer PS2007MEC03, tot vaststelling van de tussenevaluatie leefbaarheid kleine kernen. Wordt behandeld in de vergaderingen van 29 mei 2007	32	PS2007MECO3
RUIMTE, GROEN, WONEN		
Voorstel van gedeputeerde staten van 6 maart 2007, dienst/sector REG/RLO, nummer PS2007RGW01, tot vaststelling van de Agenda Natuur 2007-2018. Daartoe besloten	15-31	PS2007RGW01
Amendement A1, ingediend door de fracties van GL, ChristenUnie, D66, MU, SP, PvdD, inzake de aanvulling van het punt 2 en de toevoeging van een punt 3 aan het besluit tot vaststelling van de Agenda Natuur 2007-2018. Het amendement is aanvaard. Daartoe besloten	20	
STATEN (provinciale)		
Beëdiging van de commissieleden de heer. J.W. Benschop (SGP), mevrouw T. Beukema (GroenLinks) mevrouw. F. Bichbich (SP), de heer J. Van de Lagemaat (SGP) en de heer W. Van der Steeg (Partij voor de Dieren).....	12	
Aanbieding eindrapport beleidsauditcommissie aansturing jeugdzorg door de heer ir. D.H.A. van Hemmen.....	12-14	
Ingekomen stukken.....	14	
Vragenhalfuurtje	14	
Vaststellen van het verslag van 5 februari 2007 en de besluitenlijst van 15 maart 2007	14	
Benoeming PS-leden in interne gremi.....	14-15	
Benoeming PS-leden in externe gremia.	15	

Presentielijst

Vergadering 23 april 2007

dmevr. drs. F.M. Alsem, Harmelen
E.R.M. Balemans, Utrecht
dr. F.H. Barneveld Binckhuysen, Soest
mevr. drs. C.G.M. van Benthem, Montfoort
J. Binnekamp, IJsselstein
dr. R. Bisschop, Veenendaal
mevr. drs. U.P. Blom, Driebergen
mevr. drs. W.A. Bodewitz, Vleuten
drs. W.J. Bos, Oud Zuilen
ir. D.J. van den Burg, Utrecht
mevr L.C. Dekkers-Raadsen, Harmelen
mevr. drs. R.K. Dik-Faber, Veenendaal
mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik
C.J.J. van Ee, IJsselstein
mr. J.H. Ekkers, Vianen
J. Fastl, Utrecht
mevr. mr. K.J. Fokker, Driebergen
mevr. drs. N.M. van Gemert, Utrecht
mevr. drs. J.M. de Heer-Verheij, Veenendaal
mevr. L. Hogema, IJsselstein
mevr. N.P.B. van 't Hooft, Amersfoort
mevr. A. Jonkers-Cornelisse, Eemnes
ing. D. Kiliç, IJsselstein
H.R.A.L. Klein Kranenburg, Hagestein
J.F.M. Kloppenborg, Utrecht
J. Konijnenbelt, Leusden
C.J. van Kranenburg, Driebergen
J.W.R van Lunteren, Hoogland
ir. R.J. Martens, Utrecht
mevr. H. Nap, Veenendaal
drs. B. Nugteren, Utrecht
mevr. drs. E. Osseweijer, Utrecht
mevr. A.M.A. Pennerts-Pouw, Montfoort
P.C. Pollmann, Doorn
mevr. A.H. Raven, Utrecht
drs. T.G.P.M. Ruijs, Zeist
P. Seldenrijk, Eemnes
ir. T. Snyders, Baarn

mevr. drs. R.C.M. Stadhouders, Bilthoven
mr. J.J.J. Streefland, Utrecht
mevr. ir. A.A. Swets, Utrecht
mevr. drs. J.C.M. Versteeg, Utrecht
drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading
ir. B.A. Witteman, Kockengen

Afwezig:

F. Bersch, Utrecht
mevr. I. Smit, Maarssen
F.J. Vos, Houten
drs. J.P.J. Lokker, Soest (gedeputeerde)

Leden van Gedeputeerde Staten

J. Binnekamp, IJsselstein
mr. J.H. Ekkers, Vianen
mevr. mr. J.G.J. Kamp, Breukelen
dr. G. Mik, Utrecht

Opening

De VOORZITTER: Staten van Utrecht, ik open uw vergadering. Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Bersch, mevrouw Smit en de heer Vos. Van de zijde van het college moet ik de heer Lokker verontschuldigen die, komende uit het buitenland, geen vliegtuigverbinding heeft om hier tijdig te kunnen zijn. Bij het betreffende agendapunt zal de heer Binnekamp hem vaardig vervangen.

Beëdiging commissieleden de heer. J.W. Benschop (SGP), mevrouw T. Beukema (GroenLinks), mevrouw F. Bichbich (SP), de heer J. van de Lagemaat (SGP) en de heer W. van der Steeg (Partij voor de Dieren).

De VOORZITTER: Ik verzoek de heer Benschop, mevrouw Beukema, mevrouw Bichbich, de heer Van de Lagemaat en de heer Van der Steeg naar voren te komen.

Ik verzoek de Statenleden te gaan staan.

Ik lees nu de belofte/eedsverklaringen voor. Als u de belofte aflegt, zegt u: dat verklaar en beloof ik; als u de eed aflegt dan steekt u beide vingers omhoog en dan zegt u: zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Ik zweer, dan wel verklaar, dat ik, om tot lid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer, dan wel verklaar en beloof, dat ik om tot iets in deze functie te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer, dan wel verklaar en beloof, dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen.

De heer BENSCHOP: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Mevrouw BEUKEMA: Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw BICHBICH: Dat verklaar en beloof ik.

De heer VAN DE LAGEMAAT: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer VAN DER STEEG: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik mag u feliciteren met deze intrede in de omgeving van de Staten. Het feit dat commissieleden niet zomaar ergens aanwezig zijn en niet zomaar ergens meepraten, maar daaraan voorafgaand ook deze verklaring dan wel deze eed afleggen, mag ook nog eens onderstrepen het belang dat wordt gehecht aan uw werk en ook het belang in de zin dat u daarmee een extra verantwoordelijkheid op u neemt: namelijk dat u zich verplicht jegens de samenleving om dat naar eer en geweten te doen. In welke mate dat een opstap is naar verder politiek werk, dat weet ik niet. Ik ben de laatste om te beweren dat dat andere ook belangrijker werk zou zijn – al het politieke werk is immers belangrijk.

Mocht u zich dan toch te veel de waterdrager voelen, laat ik u dan verzekeren dat het water verder brengen eigenlijk in dezelfde keten past; het gaat uiteindelijk om het resultaat en dat is het dienen van de burger in deze schone provincie. Als u daaraan op deze manier wilt meewerken dan zijn wij u daar erkentelijk voor en wens ik u succes bij dat commissiewerk.

Wij onderstrepen onze dank op voorhand met een handdruk van mij namens de Staten en met een bloemetje. Succes.

Aanbieding eindrapport beleidsauditcommissie aansturing jeugdzorg door de heer ir. D.H.A. van Hemmen.

De VOORZITTER: Ik geef graag het woord aan de heer Van Hemmen die als extern voorzitter aan dat proces leiding heeft mogen geven.

De heer VAN HEMMEN: Mijnheer de Voorzitter! Staten van Utrecht, als onafhankelijk voorzitter van de provinciale auditcommissie mag ik u ons eindrapport rond de aansturing van de jeugdzorg in de provincie Utrecht aanbieden. Conform uw instellingsbesluit hebben wij ons daarbij gericht op de provinciale rol in de aansturing van het Bureau Jeugdzorg Utrecht en provinciale aanbieders in de jeugdzorg. Wij hebben dat gedaan door gesprekken te voeren met vertegenwoordigers van provincie, Bureau Jeugdzorg, zorgaanbieders, drie gemeenten, het ministerie van VWS en een aantal materiedeskundigen. Daarnaast heeft Cap Gemini in onze opdracht een vergelijkend onderzoek gedaan naar

de aansturing van de jeugdzorg in de provincies Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant en Utrecht. De resultaten van dit laatste onderzoek zijn als zelfstandige bijlage aan ons rapport toegevoegd en maken hiervan integraal deel uit.

Ik hecht eraan te melden dat de commissie zich buiten het juridische proces tussen provincie en Bureau Jeugdzorg heeft gehouden. In ons rapport 'Sturen in vertrouwen' komen we op basis van bevindingen uit de gesprekken tot samenvattende conclusies die wij hebben vertaald in een overweging en in vijftien aanbevelingen. In beknopte vorm geef ik aan welke onze conclusies zijn naar aanleiding van deze audit.

Er gebeuren in de jeugdzorg in Utrecht veel goede zaken. De keten in de jeugdzorg komt steeds beter tot stand. Vooral op het gebied van de aansturing zijn er echter nog belangrijke verbeteringen te realiseren. Breed gedragen is de conclusie dat de aansturing door de provincie in de aansturingsdriehoek provincie, Bureau Jeugdzorg en zorgaanbieders beter kan. Vrijwel alle gesprekspartners zijn het erover eens dat de aansturing wordt gekenmerkt door een gebrek aan vertrouwen tussen de hoofdrolspelers. Vooral in de verhouding ten opzichte van Bureau Jeugdzorg hebben we geconcludeerd dat de provincie in haar rol als verantwoordelijke opdrachtgever daaraan een te vrijblijvende invulling geeft. Daar staat tegenover dat Bureau Jeugdzorg moeite heeft de wettelijke sturings- en regierol van de provincie te accepteren. Per saldo is de aansturing door de provincie vooral een instrumentele sturing op afstand.

In de aansturingsdriehoek zijn basale contact- en overlegmomenten voor een deel niet expliciet en structureel geregeld en vastgelegd. Dit geldt vooral tussen Bureau Jeugdzorg en de zorgaanbieders. Voorts wordt het ontbreken van een heldere, uitgewerkte visie op de jeugdzorg en de rollen en verantwoordelijkheden van de diverse partijen als een gemis ervaren. Mede daardoor komt de regieverantwoordelijkheid voor de hele jeugdzorgketen nog onvoldoende uit de verf. Daadwerkelijke zorginnovatie wordt daardoor bemoeilijkt.

Op basis van voornoemde en andere in het rapport genoemde conclusies komt de commissie tot de

volgende aanbevelingen – uiteraard op hoofdlijnen:

- *In de eerste plaats aan Gedeputeerde Staten: formuleer een kernachtige beleidsvisie op hoofdlijnen, gericht op de kwaliteit van de zorg, de samenwerking en de doelrealisatie, en stel hierbij prioriteiten die worden uitgewerkt in concrete projecten en in activiteiten in het jaarlijkse uitvoeringsprogramma.*
- *Expliciteer een nieuwe vorm van sturing in het beleidskader, onder meer door een complete missie, herdefinitie van rollen en verantwoordelijkheden in een stelsel van jeugdzorg.*
- *Kies voor inhoudelijke sturing gericht op innovatie, overleg, samenwerking en uitwisseling in het jeugdzorgnetwerk.*
- *Ga ook sturen op de introductie van een beleid van 'good governance' bij Bureau Jeugdzorg en zorgaanbieders.*
- *Verbeter de kwaliteit van de zorg door het bevorderen van differentiatie in het zorgaanbod op basis van kwaliteit. Laat hiertoe een sterkte-zwakteanalyse van het huidige, gecontracteerde jeugdzorgaanbod in de provincie uitvoeren. Kortom, pak uw verantwoordelijkheid collectief op en toon bestuurlijk leiderschap.*

Tot Provinciale Staten zeggen wij: richt u meer op kaderstelling op beleidsniveau en wees controlerend actief; vul uw volksvertegenwoordigende rol actiever in.

Ik dank alle gesprekspartners voor hun open houding in de gesprekken. Ik dank de commissieleden voor de constructieve, eendrachtige manier van werken. In het bijzonder dank ik Hans Schoen, onze secretaris, voor zijn onmisbare bijdrage.

Graag bied ik u, voorzitter, het rapport 'Sturen in vertrouwen' aan. Ik ben ervan overtuigd dat overname van onze aanbevelingen zal leiden tot een verdere kwaliteitsverbetering van de jeugdzorg in Utrecht. De cliënten in de jeugdzorg zullen u daarvoor dankbaar zijn. Zij hebben daar trouwens ook recht op. Overigens – maar dat zeg ik op persoonlijke titel – ben ik van mening dat de jeugdzorg moet blijven onder provinciale verantwoordelijkheid.

(Overhandiging rapport 'Sturen in vertrouwen')

De VOORZITTER: Dank u wel, mijnheer Van Hemmen. Aansluitend op het laatste dat u opmerkte: als het gaat om verantwoordelijkheden, bent u onverdacht: weliswaar van provinciale huize, maar inmiddels belast met gemeentelijke verantwoordelijkheden als burgemeester.

Vanzelfsprekend dank ik in u ook uw commissie. Dit rapport verdient vanzelfsprekend uitgebreide bespreking binnen deze Provinciale Staten; dat mochten wij al afleiden uit uw toelichting en aanbevelingen. GS zal ernaar kijken en zich erover uitspreken. Vanzelfsprekend zal dit belangrijke onderwerp en uw rapport in commissie en Staten aan de orde komen. Daarop kan ik zeker niet vooruitlopen.

Bij gelegenheid van de aanbieding van dit rapport benadruk ik echter wel dat het beleidsonderwerp waarnaar deze commissie heeft gekeken van een ongelooflijk groot belang is. Er is bijna geen beleidsonderwerp te noemen waarbij nog meer besturen bij betrokken zijn. Voorts is het een weinig voorkomende gewoonte om beleidsonderwerpen behandeld te zien waarbij men zich kan afvragen of het daarbij gaat om degenen die zich daarmee bemoeien of om het beleidsonderwerp. Ten aanzien van dit onderwerp zou ik bij gelegenheid van de aanbieding ervan willen zeggen dat we met z'n allen ontzettend moeten uitkijken dat ook bij dit beleidsonderwerp competentiegeschillen nooit tot gevolg mogen hebben dat het beleidsonderwerp niet goed wordt behandeld. Concreet gezegd: als een weg per ongeluk twintig jaar later wordt aangelegd door competentiegeschillen, dan zij dat zo. Maar als aankomende volwassenen hun kansen missen door competentiegeschillen tussen overheden, dan hebben we een veel serieuzer probleem met een serieuzer gevolg bij de kop. Vanuit die gedachte, en daarbij spreek ik ook graag namens de Staten, neem ik uw rapport gaarne in ontvangst. Daarover zullen wij ons licht doen schijnen. Ik ben ervan overtuigd dat het ons, ook als Staten, gaat om het belang van dit beleidsonderwerp en dat is in het belang van de jeugd. Zeer bedankt voor het werk dat u daaraan hebt verricht.

Ingekomen stukken

1. *Brief van de Raad voor Verkeer en Waterstaat d.d. 19 maart 2007 betreffende briefadvies Zuidvleugel.*
2. *Brief van de gemeente Utrechtse Heuvelrug d.d. 23 maart 2007 betreffende lokaal maatwerk in de huisvestingsverordening.*
3. *Brief van de gemeente De Ronde Venen d.d. 2 april 2007 betreffende aanbieding brief raadsfracties betreffende de arhi-procedure.*
4. *Brief van B. Roijackers d.d. 1 maart 2007 betreffende terugzending stemkaart voor de verkiezingen van 7 maart 2007.*
5. *Brief van P.J. Wilkes d.d. 23 maart 2007 betreffende bezwaar tegen aanpassing weghalen beschoeiing en gebruik groenstrook.*

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening.

Vragenhalfuurtje

De VOORZITTER: Er heeft zich niemand voor het vragenhalfuurtje gemeld.

Vaststellen van het verslag van 5 februari 2007 en de besluitenlijst van 15 maart 2007

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten het verslag van 5 februari 2007 en de besluitenlijst van 15 maart 2007 ongewijzigd vast.

Benoeming PS-leden in interne gremia.

De VOORZITTER: Zoals gebruikelijk heeft over dit onderwerp in het seniorenconvent overleg plaatsgevonden. De griffier zal daarvan verslag doen als het gaat om de namen. Als dat zo blijft zoals hij meent dat hij dat heeft moeten opschrijven dan zal ik u voorstellen conform te besluiten.

Het woord is aan de griffier.

De heer GRAAFHUIS: Mijnheer de Voorzitter! U heeft uitgereikt gekregen een geamendeerd ontwerpbesluit, zoals vanmorgen is besproken in het fractievoorzittersconvent. Naar goed gebruik kwam er nog een amendement. Dat is onder punt 2 waar staat: 'de heer Balemans als voorzitter van de commissie Ruimte, Groen en Wonen'. Dat is op verzoek van de voorzitter van de fractie van de VVD geworden: 'de heer Van Lunteren'. Dat moet in de tekst worden aangepast. Het stuk is dan verder ongewijzigd tot punt 6. Daar staat: VVD. Daarnet is doorgegeven daarvoor: mevrouw Osseweijer te kandideren. Dan is het verder conform het nieuwe besluit dat nu voorligt.

De VOORZITTER: Als die wijzigingen zo mondeling gedaan mogen worden, en daarmee het stuk conform gewijzigd wordt, wil iemand daarover dan nog het woord voeren? Dat is niet het geval, zie ik.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het gewijzigde voorstel.

Benoeming PS-leden in externe gremia.

De VOORZITTER: Voor dit voorstel graag eenzelfde procedure. Het woord is aan de griffier.

De heer GRAAFHUIS: Mijnheer de Voorzitter! Hiervoor ligt ook een aangepast voorstel waarop geen aanvullingen zijn gekomen. Dat stuk is dus conform zoals het nu voorligt.

De VOORZITTER: Geeft dat reden om daarover het woord te voeren of om daarover vragen te stellen? Dat is niet het geval, zie ik.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel.

Agenda Natuur 2007-2018

De VOORZITTER: Zoals reeds is gezegd, zal de heer Binnekamp de honneurs waarnemen namens het college. Het woord is aan de heer Seldenrijk.

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons ligt het voorstel Agenda

Natuur voor de periode tot en met 2018. Hierom is door de Staten gevraagd door middel van een Statenbrede motie in het voorjaar van 2006. In de commissie is hier al uitgebreid over gesproken. Daarbij heeft het CDA zich vooral beperkt tot het bestaande beleid en de ontwikkelingen rondom het natuurbeleid.

Voor de fractie van het CDA zijn de aanbevelingen relevant. Die zijn gedaan naar aanleiding van de bevindingen die zijn verwerkt in concrete aanbevelingen, zoals genoemd in de routekaart 2007-2018. Wat het CDA betreft zullen wij ons binnen het Statenvoorstel dan ook richten op de routekaart die in het voorstel is opgenomen, daar deze essentieel is in de verdere uitwerking van het Statenvoorstel en daarmee de basis vormt voor het uitwerkingsplan. Namens het CDA ga ik in op drie aspecten die voor ons van belang zijn: draagvlak bij de burger, grondgebruikers en beheerders; de kwaliteit van onze natuur en van ons landschap; hoe nu verder met deze Agenda Natuur 2007-2018.

Ten eerste: het draagvlak.

Het CDA vindt dat verwerving van nieuwe natuur altijd op de basis van vrijwilligheid moet gebeuren. Dat moet dan ook als uitgangspunt gebruikt worden bij de verdere uitwerking van deze notitie voor het actieplan. Daarnaast blijven wij aandacht vragen voor de particuliere initiatieven die ertoe bijdragen het natuurbeleid, zoals verwoord in de notitie, te kunnen realiseren, zodat het amendement inzake het beheer ecologische hoofdstructuur, dat in november 2003 is ingediend, ook daadwerkelijk gerealiseerd kan worden. Ook vindt het CDA dat dit niet mag leiden tot stapels plannen, maar dat dit helder in beleid en uitvoering moet zijn. Wij zijn blij met de toezegging die GS hebben gedaan in de commissie om ernaar te streven een brede toegankelijkheid van natuur in de provincie Utrecht te realiseren. Want het CDA is van mening dat de burger de natuur binnen onze provincie ook moet kunnen beleven en niet, zodra er gronden zijn aangekocht voor ontwikkeling van natuur, of bestaande natuurgebieden, deze als zogenaamde heilige grond te beschouwen. Uiteraard vindt het CDA ook uitdrukkelijk dat kwetsbare natuur beschermd en ontzien moet worden. Daarnaast zal er meer gedaan moeten worden aan de mogelijkheden om de zogeheten boeren natuur te ontsluiten door middel van bijvoorbeeld klompenpaden.

Tot slot. Om draagvlak te verkrijgen binnen het gebied moeten we straks ook plannen uitvoeren waar burgers al lang op wachten. Een goed voorbeeld is het realiseren van een fietspad in Elst voordat het ecoduct daar wordt aangelegd. Een integrale aanpak die ondertussen welbekend is vanuit de reconstructie schept draagvlak, niet alleen bij grondgebruik bij beheerders maar ook bij onze burger.

Kwaliteit.

Het voorliggende voorstel is volgens ons een vrij sterke, kwantitatieve aanpak binnen de gestelde natuurdoelstellingen. Het streven naar een kwalitatieve, hoogwaardige natuur- en landschapsbeleving binnen de provincie Utrecht is helaas niet voldoende uit het voorstel te halen, terwijl dit voor het CDA wel een belangrijke voorwaarde is bij de uiteindelijke realisering van de ecologische hoofdstructuur. Daarom zijn wij blij dat er een duidelijke toezegging door GS is gedaan dat er een helder toetsingskader komt op basis van de identiteit van de gebieden – de zogenoemde beeldidentiteitsplannen – en daarnaast een vogelsoortenbeleid en een leefgebiedenbenadering. Daarnaast zal dit een belangrijk onderdeel zijn binnen de mogelijke aanpassingen van het Programma Beheer, waarbij maatwerk binnen de beheerscontracten voorop moet staan. Sommige pakketten vragen nu eenmaal om meer langdurige overeenkomsten en om andere, onflexibele jaarlijkse contracten, zoals bijvoorbeeld mozaïekbeheer en vluchtheuvels bij de weidevogels. Wij gaan er dan ook exclusief vanuit dat bij de verdere uitwerking dit onderdeel: het streven naar een kwalitatief en hoogwaardig natuur en landschap, uitdrukkelijk meer in beeld zal komen.

Tot slot: hoe nu verder?

De aanbevelingen zullen uitgewerkt moeten worden in een concreet uitwerkingsplan. Het CDA vindt dat er op dat moment ook een helder visueel kader onder moet liggen, met daarbinnen een heldere prioritering binnen de gestelde doelen. Zoals groen rond de stad en de genoemde ecoducten, waarbij wij als Staten op dat moment onze keuzes kunnen maken op het gebied van inzet van onze beschikbare middelen. Het CDA zal op dat moment vasthouden aan de afspraken die gemaakt zijn binnen Agenda Vitaal Landelijk Gebied. Daarna zal dit uitwerkingsprogramma geïntegreerd moeten

worden in een gezamenlijk actieprogramma Natuur, Landschap en Cultuurhistorie om voor de gebieden en de inwoners van onze provincie meteen met een integraal, helder verhaal te komen. Wij danken de gedeputeerde voor dit voorstel. Uiteraard met inachtneming van de eerdergenoemde punten wachten wij het uitwerkingsplan af van de genoemde aanbevelingen uit het voorstel, zoals die benoemd zijn in de routekaart 2007-2018.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dit stuk vloeit voort uit een motie die mede door de VVD is ondertekend. De VVD beoogde hiermee een kernachtige, eenduidige visie op tafel te krijgen, waarmee het voor college en Staten duidelijk is hoe wij in de komende jaren met de natuur in onze provincie omgaan. Wij zijn het college erkentelijk voor de snelle uitvoering van deze motie. Het stuk dat nu aan de orde is, geeft een helder inzicht in het beleid van de afgelopen jaren en een goed overzicht van waar we nu staan. Wel mist de VVD een duidelijke blik naar de toekomst. Tevens missen wij in het verlengde daarvan scherppte in de visie. Ten slotte benadrukken wij nogmaals dat er naar onze maatstaf zeker geen sprake is van een kernachtige benadering. Op vragen van de VVD aan de NMU (Natuur- en Milieufederatie Utrecht), gaf tijdens de commissievergadering ook de NMU aan dat dit document een goed beeld geeft van waar we nu staan, maar dat een duidelijk visie er wel aan ontbreekt. De NMU deelt op dit punt dus de kritiek die wij hebben op Agenda Natuur. Daarbij maakte de NMU verder duidelijk dat het zal aankomen op het verdere uitwerkingsplan. Ook deze constatering onderschrijft de VVD. Zij vindt het echter jammer te moeten concluderen dat bij de totstandkoming van dit stuk de nadruk te veel heeft gelegen op het verleden en op de evaluatie hiervan, waardoor de visie is ondergesneeuwd. Hierdoor is er geen sprake van een eenduidige visie en is een uitwerkingsplan onontbeerlijk geworden. Daarom had de VVD bij de behandeling van Agenda Natuur 2007-2018 direct de beschikking willen hebben over het uitwerkingsplan, om zo direct de visie ingekleurd te krijgen en niet in een later stadium nog te moeten bepalen wat de implicaties zijn van wat we nu vaststellen. De huidige formuleringen laten namelijk veel ruimte. Hierdoor missen wij scherppte. Veel van die ruimte beperkt

de gedeputeerde wel met de beantwoording van de vragen die in de commissie zijn gesteld. Voor de VVD is dat echter niet de wijze waarop nota's tot stand dienen te komen. Zeker niet gezien het feit dat de verduidelijking bij de beantwoording niet tot verduidelijking dan wel aanscherping van Agenda Natuur heeft geleid.

Het instrumentarium dat ingezet moet worden ten behoeve van grondverwerving voor de EHS is een van de onderdelen die openblijft op de routekaart. De VVD is blij met de beantwoording van de vragen hierover. De fractie constateert dat er voornog alleen sprake zal zijn van grondverwerving op minnelijke wijze. Zij is echter minder blij dat de optie tot onteigening ook na beantwoording van de vragen open blijft. De VVD is absoluut niet voor het instrumentarium. De fractie had graag bij vaststelling van Agenda Natuur direct duidelijkheid gehad over dit onderwerp. Wellicht dat die duidelijkheid alsnog gegeven kan worden.

Reeds vaak heeft de VVD in de Staten gewezen op het belang dat zij hecht aan het particulier natuurbeheer. Ook gedeputeerde staten hebben dit belang onderschreven. Dit onderwerp ontbreekt echter nu op de routekaart. Dat vindt zij mager. Daarom wil de VVD dat het college duidelijk stelt dat ook voor de toekomst de particuliere sector een gelijkwaardige positie is toebedeeld als die van de gesubsidieerde organisaties. Verder wil de VVD in het uitwerkingsprogramma voorstellen zien die zorgen voor deregulering of ruimere interpretatie van regels om particulier natuurbeheer verder te stimuleren. Voor ons zou hier het principe van 'ja, tenzij' moeten gelden.

De VVD benadrukt hierbij nog eens dat de Agenda Natuur geen gevolgen mag hebben voor de financiële middelen. Die zouden aan bod moeten komen bij behandeling van het uitvoeringsprogramma. Daarom vindt de VVD dan ook dat de zo nadrukkelijke inzet op ecoducten boven provinciale wegen niet in Agenda Natuur thuishoort. Dat dient integraal aan de orde te komen bij de behandeling van het uitwerkingsprogramma. Graag vernemen wij van het college of er ruimte bestaat voor dit onderwerp, en zo ja hoeveel dat mag hebben bij de vaststelling van het uitwerkingsprogramma. Omdat dus veel zal afhangen van het uitwerkingsprogramma, vraagt de VVD het college nog voor het einde van dit jaar dit uitwerkingsprogramma compleet met financiële kaders voor te leggen aan de Staten.

De heer MARTENS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De PvdA-fractie spreekt haar waardering uit voor de Agenda Natuur 2007-2018. Daarin worden veel belangrijke zaken besproken. Als wij dit stuk hadden geschreven, dan had dit er natuurlijk anders uitgezien, maar daar gaat het hier nu niet om. De fractie kijkt uit naar de nadere uitwerking van dit plan die dit najaar er zal moeten liggen. De PvdA vindt het zeer belangrijk dat er een analyse komt van waarom dit project nu vertraging oploopt. Daarbij zal duidelijk gemaakt moeten worden dat de plannen die aan bod zullen komen ook werkelijk tot een goede uitvoering kunnen leiden. Belangrijk hierbij zijn onder andere groen om de stad en de ecologische hoofdstructuur. Wij kunnen instemmen met dit plan Agenda Natuur 2007-2018 en kijken uit naar het uitvoeringsprogramma. De PvdA zal vooral scherp in de gaten houden hoe het zit met de uitvoeringsinstrumenten.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik spreek wel eens met kinderen in de stad Utrecht die niet weten dat melk van een koe komt, of dat je kastanjes gewoon in de bossen kunt vinden. Ik denk dan ook dat daar een hele wereld te winnen is. Ieder kind, iedere inwoner heeft recht om met hart, hoofd en handen de natuur te beleven. Bovendien is er geen welvaart zonder natuur. Natuur is de bron van alle economische goederen: onze medicijnen komen er vandaan en we vermaken ons daar. Daar komt nog bij dat welvaart niets betekent zonder welzijn. Tijd doorbrengen in de natuur is goed voor het welzijn van mensen. Gedeputeerde Staten zien dat ook en zij willen extra investeren. Zij zetten natuurbeleid hoog op de agenda met de Agenda Natuur 2007-2018. Dat stuk opent met de stelling dat de aanbevelingen die worden gedaan zich richten op de verbetering van de uitvoering en van het instrumentarium. Toch biedt de Agenda Natuur geen duidelijke instrumenten.

Mijn fractie kan zich vinden in de 31 pagina's inzake de stand van zaken, maar zo lang de uitwerking ontbreekt, is het lastig om hierover te praten. Dat ondervonden wij ook toen dit stuk in de commissie werd besproken. Kijkend naar de motie die ten grondslag ligt aan de Agenda Natuur, zien we dat dit stuk vraagt om het in kaart brengen van de bedreigingen en om een analyse van de stand van zaken. Volgens de SP ontbreken die nu.

Wat de inhoud betreft, wordt er selectief gesproken over het rapport van de Algemene Rekenkamer over de EHS. Het klopt dat de EHS een geschikt instrument is om de biodiversiteit te beschermen, zoals in het stuk staat. Maar dat is niet het hele verhaal. In het rapport wordt ook geconcludeerd dat de beleidsinformatie die beschikbaar is voor de monitoring van de realisatie van de EHS niet volledig, niet betrouwbaar en niet consistent is. Er is gebrek aan sturing door het ministerie en de provincies. Daardoor is het niet duidelijk wat er nu precies bij de EHS hoort, hoe dit moet worden beschermd en hoe provincies en gemeenten moeten sturen op de milieukwaliteit en op de samenhang van de EHS. Om de knelpunten in de uitvoering van de EHS weg te nemen, beveelt de Rekenkamer aan de planologische bescherming van de EHS te bevorderen en de toepassing van het principe van vrijwilligheid te evalueren en eventueel te heroverwegen.

In de commissievergadering kwam ook het principe van onteigening aan de orde. We moeten hier spijkers met koppen slaan, anders krijgen we die EHS nooit gerealiseerd in 2018. Dus net als de VVD willen wij duidelijkheid over het principe van onteigening.

De sterke nadruk op agrarisch en particulier beheer vormt volgens de SP een knelpunt voor de uitvoering van de EHS. Particuliere beheerders kiezen vaak voor beheer met een lagere ambitie voor natuurkwaliteit dan de kwaliteit die beoogd was. Van de 42.000 ha particuliere natuuraanleg in de EHS is in vijf jaar nog geen kwart gerealiseerd. De belangstelling van boeren voor agrarisch natuurbeheer neemt langzaam toe, maar het effect ervan is niet sterk. Wij vinden de inzet op beheer door particulieren en boeren een goede ontwikkeling, maar die moet wel additioneel zijn en niet in de plaats komen van de EHS. Mijn fractie ziet ook graag buffergebieden rondom de EHS waar bijvoorbeeld agrarisch natuurbeheer of biologische boerderijen de ruimte kunnen krijgen. Graag horen wij daarop een reactie van het college.

Uit de antwoorden op de vragen begrijp ik dat de verhoging van budgetten voor agrarisch natuurbeheer er niet in zit. Toch geeft de Agenda Natuur aan dat de subsidieregeling onvoldoende prikkels geeft aan particulieren om maatregelen te nemen

die nodig zijn om de natuurdoelstellingen te behalen. Zo lang er geen resultaatverplichtingen aan natuurbeheer zijn verbonden, zet dit volgens de SP geen zoden aan de dijk. De agrariër is de belangrijkste beheerder van het landschap. Ik ben dan ook benieuwd hoe het college de schaalvergroting in de landbouw ziet en de gevolgen daarvan voor het beheer. In de Agenda Natuur wordt gesteld dat er van de circa 2.000 betekenisvolle agrarische bedrijven in de provincie de komende twintig jaar er 750 tot 900 zullen stoppen. Mijn fractie maakt zich enorme zorgen over de afname van vooral gezinsbedrijven. Ik begrijp dat dit buiten de behandeling van de Agenda Natuur valt, maar ik kom daarop in de komende vier jaar nog wel een keer terug. Minder boeten betekent minder land en schaalvergroting voor de boeren die overblijven. In de Agenda Natuur wordt gesteld dat het beheer van groen daarmee niet in de problemen komt. Integendeel, grotere bedrijven zijn volgens het stuk meer toekomstgericht en hebben daar dan meer ruimte voor. Los van het feit dat ik de schaalvergroting in de landbouw met alle gevolgen van dien helemaal niet toejuich, hoor ik graag van de gedeputeerde hoe hij natuurbeheer wil stimuleren met dit soort bedrijven en hoe hij de koe in de wei wil houden, want ook dat is natuur.

Bij rode ontwikkelingen wordt gestreefd groen te realiseren. Hoe? Dat is dan de vraag. Een goede methode zou zijn verplicht te stellen dat groen gerealiseerd moet worden voordat rood wordt aangelegd. In antwoorden op vragen uit de commissie stelt het college dat het vooraf realiseren van groen niet mogelijk is als de rode ontwikkeling reeds door het streekplan mogelijk is gemaakt. Maar als we gaan schaken met ons groen en dat leidend laten zijn dan zal het rood nooit verder komen dan een pion. Dan denken we wel dat als een pionnetje helemaal aan de overkant is het een dame zal worden. Wel, dat klopt, maar de vraag is dan of die pion wel aan de overkant zal komen. Daar komt nog bij dat de rekenregels vaak erg ongunstig uitpakken voor het groen, zoals bij de cluster Kamp van Zeist en Den Dolder. Vaak zien wij ook dat bebouwingen kleine stukjes groen afpikken. Soms maar een meter of vijf, maar de al minimaal bepaalde breedte van een corridor wordt dan plotseling nog kleiner. Dit wordt nog steeds toegestaan. Zo lang deze ontwikkeling gaande is,

kunnen we niet spreken van een eerlijk schaakspel. Kortom, de SP stemt in met de Agenda Natuur en wacht het aankoopplan en de uitwerking van de Agenda Natuur met zijn groene spanning af. Pas dan is volgens de SP er werkelijk een inhoudelijke discussie te voeren.

De heer KLOPPENBORG (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! In mei 2006 werd een motie van GroenLinks en anderen aangenomen. Kort samengevat was het dictum: een kernachtig visie-document voor natuurbeleid opstellen waarin op bondige wijze via een integrale benadering een heldere, strategische analyse wordt gemaakt, uitmondend in beleidsgerichte conclusies en aanbevelingen. Het bondige is toch weer 32 pagina's plus bijlage geworden. Net op het moment waarop ik dacht dat dit toch wel heel veel en nog meer tekst was, blijkt gelukkig ook vanmorgen dat die exercitie niet voor niets is gemaakt. Met een gevoel van opluchting en waardering las ik de aanbevelingen die als routekaart zijn weergegeven.

Allereerst een aantal opmerkingen over de gemaakte analyse. Het stuk voldoet aan de in de motie gevatte vraag om kansen en bedreigingen te inventariseren. Het realiseren en behouden van natuur is belangrijk. Niet alleen voor die natuur zelf, maar ook voor ons. Terecht wordt er een verbinding gelegd tussen kwaliteit van de natuurlijke omgeving en het vestigingsklimaat in de regio. De erkenning van de natuur, ook voor de stadsbewoner, spreekt mij aan. Tegelijkertijd moet daarbij wel worden erkend dat er delen van de natuur zijn die hun kwaliteit ontleen aan hun ongereptheid, en dat er soorten zijn die stilte en duisternis nodig hebben. Voor ons dient veel maar niet alle natuur openbaar toegankelijk te zijn.

Terecht stipt het stuk ook het belang aan van gebieden buiten de EHS. Een probleem dat in diverse opzichten wordt geconstateerd, is natuurkwaliteit in en rond het agrarisch gebied, dat een belangrijk deel van het oppervlak van de provincie betreft. In het stuk wordt min of meer gesteld dat het botanisch-agrarisch natuurbeheer een beperkend effect heeft op de toename van de natuurkwaliteit. In andere delen van het agrarisch landschap is de milieudruk zodanig – met name door de intensieve veehouderij – dat de kwaliteit

van de natuur eronder te lijden heeft. In dit kader zijn wij heel benieuwd naar de evaluatie van het programma voor beheer en naar de aanbevelingen voor een toekomstige opzet onder provinciale regie. Aansluiting bij de brede inzet op het idee 'Nederland cultuurlandschap' lijkt zinvol. In dit kader denken wij ook aan de verhoging van het budget voor kleine landschapselementen.

Wat de kwaliteit van de natuur betreft, wordt ook gerefereerd aan de doelstelling van de kaderrichtlijn water. GroenLinks vindt het heel belangrijk dat natuur en landbouw niet elkaars vijanden zijn, maar zo mogelijk bondgenoten. Volgens ons is het stimuleren van een milieuvriendelijke landbouw, ook rekening houdend met de eis vanuit de waterhuishouding en met de kwaliteit ervan, een wezenlijk onderdeel van het natuurbeleid.

Wij zijn blij dat ook het natuurbeleid op de agenda is gezet. Dan is ook onderzoek en monitoring essentieel. Het is goed dat GS inmiddels hebben voorgesteld het budget voor ecologisch onderzoek met €5.000 te verhogen en daarmee een eerdere bezuiniging deels ongedaan te maken. Tegelijkertijd wordt in de routekaart aangegeven dat wij de sturing op natuurkwaliteit moeten versterken. Wij vragen het college daarom vooral goed te kijken naar de volledige behoefte aan onderzoek en monitoring binnen dit nieuwe kader en de middelen daarvoor te begroten.

Dan de routekaart zelf. Wat spreekt ons aan? Natuur als prioriteit, niet bij rood alleen, adequaat instrumentarium, aansturing op kwaliteit, brede inzet op landschapbeheer, een extra impuls voor groen in en om de stad – en dat 'in de stad' is nieuw. Daar zijn wij blij mee, maar wij zijn nog veel meer benieuwd hoe het uitwerkt – denk aan het Heiligenbergerbeekdal in Amersfoort. Meer partnerschap en meer integraliteit. Dat is een prachtige opsomming. Maar we moeten voorkomen dat dit alleen op papier blijft.

De NMU heeft namens de Oostbroekorganisaties een aantal zinnige aanbevelingen gedaan: zet snel in op cruciale deelgebieden. Ik zie dit ook in relatie met de opgave: groen minstens gelijktijdig met rood. Loop in gebieden met een ruimtelijke dynamiek dus niet achter de feiten aan. Zet in op actief grondbeleid, met name ook door intensieve

contacten in het veld. De EHS is niet vanuit het provinciekantoor te realiseren. Een ander belangrijk facet, door de NMU en ook door anderen genoemd, is het benutten van kansen op wat ik 'de boerennatuur' noem: bosjes, poelen, boerenerven, ook buiten de EHS. Juist de nieuwe aansturing via de Agenda Vitaal Platteland biedt hier alle kansen om doelen op het gebied van natuur en landschap samen te realiseren.

Voor natuur rond de stad lijkt nu eindelijk ook het BRU in beweging te komen. Het is heel belangrijk om daar nu als provincie op aan te sluiten. Cruciaal daarbij is dat de grondprijzen niet weer op tilt slaan vanwege allerlei bouwplannen, zoals we al eerder bij Bunnik hebben meegemaakt. Hetzelfde geldt natuurlijk voor Het Groene Hart. Schep maximale planologische helderheid, zorg voor rust op de grondmarkt. Dat is goed, zowel voor de landbouw als voor de natuur. Dat is allemaal wel mooi, maar de hardste voorwaarde is natuurlijk het geld. Tijdens de verkiezingscampagne kon het, ook bij de grote partijen, allemaal niet groen genoeg zijn. Nu nadert het uur van de waarheid. Willen wij als Staten ook zorgen dat deze ambities ook werkelijkheid worden? Dan moet ook in het besluit verankerd zijn dat de Agenda Natuur van adequate middelen wordt voorzien. Daarom dient GroenLinks, mede namens de ChristenUnie en D66, en mede ondertekend door Mooi Utrecht, SP en Partij voor de Dieren het volgende amendement in.

AMENDEMENT A1 (GL, ChristenUnie, D66, MU, SP, PvdD): Agenda Natuur

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 23 april 2007;

behandelend Agenda Natuur 2007-2018;

besluiten:

het voorliggende ontwerpbesluit 2007 RE-G000363i als volgt te wijzigen:

- *onder punt 2 toe te voegen: voor 1 oktober 2007;*
- *als punt 3 op te nemen:
In het uitwerkingsprogramma komen aan de orde: acties (gebiedsgerichte projecten), instrumenten en een financiële onderbouwing,*

passend bij de ambities van Agenda Natuur. Hierbij denken wij in het bijzondere aan 'groen rond de steden' en de realisering van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Toelichting:

In het Statenvoorstel staat nog geen termijn voor het opstellen van het actieplan natuur. Het college stelt voor dat deze wordt vastgesteld in het najaar 2007. Het amendement steunt het college hierin en stelt als termijn 1 oktober 2007.

Punten die in het uitwerkingsprogramma aan de orde moeten komen zijn: acties (gebiedsgerichte projecten), instrumenten en een passende financiële onderbouwing.

De Staten hebben het budgetrecht. Daarom is het belangrijk dat inzicht wordt gegeven in de kosten voor het uitvoeringsprogramma en de dekking daarvan.

Daarbij denken wij in het bijzonder aan groen rond de steden en realisering van de EHS. Niet per se omdat die belangrijk zijn, maar omdat die financieel het taaist zijn. Dat is de achtergrond dat wij dit in de tekst hebben opgenomen. Het is immers enorm belangrijk dat dit niet bij een verhaal blijft, maar dat dit volwaardig financieel wordt onderbouwd en uitgevoerd.

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslaging. Het kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! 'Ach, wat is natuur nog in dit land? Een heuvel met wat villaatjes ertegen, een stukje bos ter grootte van een krant.' Het beroemde gedicht van J.C. Bloem is onlangs een klein beetje aangepast. Dat gebeurde op een symposium van de Vereniging Natuurmonumenten tijdens de lezing van Rinnooy Kan. 'Ach, wat is natuur nog in dit land? Een boerengolfbaan verscholen in de regen en af en toe een leuke foto in de krant.'

Ach, wat is natuur nog in dit land? Als we de kaart van Utrecht bekijken, zien we in één oogopslag dat de natuur toch wel wat meer is dan een heuvel met wat villaatjes, een boerengolfbaan of een zorgboerderij. Op Utrechts grondgebied liggen maar liefst vijf nationale landschappen. De Heuvelrug is

in feite de enige Utrechtse streek die van het Rijk het etiket Nationaal Landschap heeft gekregen, maar de Utrechtse Heuvelrug heeft wel de status van Provinciaal Landschap en van Nationaal Park. Het Utrechtse landschap en de Utrechtse natuur verdienen niets meer dan af en toe een leuke foto in de krant. Eigenlijk verdienen ze elke dag een boeiende natuurfilm op de regionale televisie. Maar wel moeten we als provincie inderdaad alle zeilen bijzetten om het Utrechtse Landschap mooi te houden en om het nog iets mooier te maken. We moeten vóór 2018 nog op veel plekken nieuwe natuur creëren en we moeten geïsoleerd liggende natuurgebieden aan elkaar knopen met ecoducten en ecologische verbindingzones. Bovendien is er in de buurt van de steden nog veel meer groen nodig met recreatieve voorzieningen, met name in de buurt van de woonwijken in Leidse Rijn en Vathorst. Daarom is het belangrijk dat wij als Staten de Agenda Natuur 2007-2018 vaststellen, als aanvulling op de Agenda Vitaal Platteland (AVP).

De natuurvisie biedt een goede mix van analyses en aanbevelingen. Het stuk geeft een goed inzicht in het beleid van de afgelopen jaren en in de resultaten ervan. De Utrechtse visie op natuurbehoud en natuurontwikkeling staat nu duidelijk op papier. De cluster voor de EHS staat nu overzichtelijk op een rij. De routekaart in het afsluitende hoofdstuk geeft een bondig overzicht van de belangrijkste opgaven voor de komende jaren. Blijkbaar moeten wij in het natuurbeleid een tandje bijzetten. De Agenda Natuur schreeuwt om een actieplan of om een uitvoeringsprogramma waarin alle elf punten uit de routekaart worden gekoppeld aan een of meer concrete projecten. De groene partners van de provincie staan reeds in de startblokken, zo bleek tijdens de werkconferentie die de Statencommissie Ruimte en Groen op 2 januari jongstleden hield met allerlei maatschappelijke organisaties. Onze fractie stelt voor dat we de bijbehorende uitwerkingsplannen eveneens vaststellen na zorgvuldig overleg met maatschappelijke organisaties. Er ligt al een aanvraag voor een actieplan voor landschap in ontwikkeling. Wij willen dat actieplan graag in mei in de Statencommissie bespreken, na een korte werkconferentie met natuur- en landbouworganisaties.

In het voorliggende Statenvoorstel staat nog geen termijn voor het opstellen van het actieplan natuur. Het college stelt voor dat dit wordt vastgesteld in dit najaar. Wij hebben samen met GroenLinks en anderen een amendement ingediend waarin we het college hierin ondersteunen en deze termijn vastleggen.

Andere punten die volgens ons in het actieplan aan de orde zouden moeten komen, betreffen de instrumenten die worden toegepast – dat is ook door de andere fracties aangehaald – om de doelstellingen te bereiken. Wat ons betreft, kan daarbij ook worden gekeken naar instrumenten die op dit moment minder gebruikelijk zijn, zoals de provinciale grondbank. Ook zien wij graag een financiële paragraaf inzake kosten en dekking tegemoet.

Het is hard nodig dat wij integraal aan de slag gaan met de Agenda Natuur 2007-2018. Daarom zijn wij ook niet blij met de reactie van het college op onze vragen over gebiedsfondsen en kwaliteitsplannen. Volgens het college horen deze instrumenten niet thuis in de Agenda Natuur, maar in de plattelandsontwikkeling respectievelijk bij ruimtelijke ordening. Daar zijn ze inderdaad op hun plaats, maar volgens onze fractie horen beide instrumenten wel degelijk eveneens thuis in het actieplan landschap en ze moeten daarin dan ook worden opgenomen.

We willen graag wat nader inzoomen op de noodzaak van deze gebiedsfondsen. Het college geeft in zijn beantwoording van onze vragen aan dat bestaande initiatieven, waar mogelijk, worden ondersteund. Dit is voor ons veel te mager. De provincie kan, nee, moet hierin een stimulerende rol vervullen. Waarom vinden wij het belangrijk dat de provincie hierin niet passief maar actief acteert? Dat heeft alles te maken met het instrument landschapsfonds an sich. Een landschapsfonds is bij uitstek een geschikt instrument om nieuwe natuur te realiseren of om bestaande natuur te versterken, daar waar rijksmiddelen ontoereikend zijn. Private middelen van boeren, burgers en bedrijven worden gecombineerd met publieke middelen van overheden zodat er een aanzienlijke pot met geld ontstaat om het landschap een forse impuls te geven. Maar een

landschapsfonds is niet alleen een pot met geld. Juist bij landschapsfondsen wordt er een draagvlak van onderop gecreëerd. Bewoning van het gebied, voornamelijk boeren, maar ook bedrijven worden actief betrokken bij de inrichting van hun land en hun omgeving. Participatie van belanghebbenden is daarbij een sleutelwoord. Met relatief geringe middelen wordt een aanzienlijk resultaat bereikt. Het is daarom geheel terecht dat Provinciale Staten op 15 mei 2006 een motie hebben aangenomen waarin zij GS onder meer verzoeken: “ervoor zorg te dragen dat landschapsfondsen voor de gebieden gestalte krijgen en aan PS te rapporteren welk bedrag er nodig is om de landschapsfondsen van de grond te krijgen”. Wij horen dan ook graag van het college op welke manier men deze motie zal uitvoeren. Zoals gezegd: wij vinden de huidige visie van GS hierover onvoldoende.

Wij hebben aandacht gevraagd voor de ideale volgorde: eerst groen realiseren, dan pas rood, dan het derde punt in de routekaart. Nu gebeurt vrijwel altijd het tegenovergestelde: eerst wordt het rood gerealiseerd en pas daarna is het groen aan de beurt. Als de inkomsten uit het rood dan tegenvallen, wordt dit vaak gecompenseerd door op het groen te beknibben. Omgekeerd geldt echter dat de inkomsten uit rood vergroot worden als het groen eerst wordt gerealiseerd.

Wij zijn blij met de reactie van het college op ons voorstel, maar we zijn nog niet helemaal tevreden. Juist omdat het zo moeilijk is, moeten we hier extra aandacht aan geven. Misschien wel met een variant op Maarten Toonder: “Tom Poes, verzin een list.” Ik sluit af. ‘Ach wat is natuur nog in dit land? Een boerengolftuin, burgers fietsend in de regen en dagelijks een leuke foto in de krant.’

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Zoals al is gememoreerd werd een klein jaar geleden de motie van GroenLinks ingediend en ook breed gedragen door deze Staten. Ook D66 heeft deze motie van harte gesteund omdat ook wij nut en noodzaak van een update van de stand van zaken rond het provinciaal natuurbeleid van harte onderschrijven. D66 dankt het college voor de beantwoording van de commissievragen. Toch roepen die bij ons de nodige vragen en enkele reacties op die ik hier graag aan de orde stel. Voor de notitie zijn voor D66 drie elementen van

belang. Enerzijds die gedegen en adequate beschrijving van de stand van zaken van het natuurbeleid in de provincie Utrecht, zoals ook is verwoord in de motie. Anderzijds een analyse van toekomstige ontwikkelingen uitmondend in een visie op natuurbeleid. Gekscherend heb ik dat wel eens het Mieke Telkamp-criterium genoemd: waarheen leidt de weg die wij moeten gaan? En een serie conclusies en aanbevelingen die zowel beleidsmatig als financieel ambitieus en uitvoerbaar zijn.

Wij hebben een uitgebreide beschrijving van de stand van zaken gekregen. Op dit punt ziet D66 absoluut de meerwaarde van het document. Het college van GS constateerde terecht dat de provincie qua grond- en natuurbeleid de komende periode feitelijk alleen maar bergop gaat; het zal nog een hele klim worden. Dat betekent een afweging van nieuwe beleidsinstrumenten en wellicht de inzet van aanvullende financiële middelen. In de routekaart worden enige voorbeelden genoemd hoe het beleidsinstrumentarium versterkt kan worden. De uitwerking ervan dient echter plaats te vinden in het hierop volgende uitwerkingsplan. Op welke termijn komt dit dus beschikbaar, inclusief die gedegen financiële dekking die zal voldoen aan de gestelde ambities? Het is daarom dat wij samen met GroenLinks en de ChristenUnie het amendement hebben ingediend. Voor ons vormt die financiële dekking en dat instrumentarium de achilleshiel van deze notitie en het uitwerkingsplan.

Een aantal voorgestelde maatregelen vanuit de routekaart hoeft gelukkig niet veel geld te kosten. Die maatregelen passen meer in het opruimen van onnodige regels. De vereenvoudiging van het Programma Beheer c.q. vermindering van de administratieve lastendruk juicht D66 toe, mits de kwaliteit van het natuurbeleid er niet onder lijdt, anders spannen we het paard achter de wagen. De nieuwe trend lijkt vermaatschappelijking van natuurbeleid met het oog op het verwerven van meer maatschappelijk draagvlak en van meer terreinen. D66 kan die lijn goed volgen, zeker wanneer daarbij een integraal verhaal van natuur, landschap en cultuurhistorie het uitgangspunt vormt. Het CDA refereerde daar ook al aan. D66 heeft echter wel vraagtekens gezet bij de grote nadruk die op particulier natuurbeheer wordt gelegd in plaats van op verwerving bij het op tijd

realiseren van de EHS. D66 kan de financiële ratio hierachter wel begrijpen, maar vraagt zich toch af in hoeverre het einddoel op deze manier niet te ver uit het zicht raakt. In de notitie wordt gesteld dat tot nu toe het laaghangend fruit is geoogst. Landeigenaren die toch al van plan waren aan particulier natuurbeheer te doen, zijn inmiddels overstag, terwijl de relatief eenvoudig te verwerven gronden inmiddels zijn aangekocht. Het resultaat hiervan is echter een versnippering, omdat particulier natuurbeheer alleen op basis van vrijwilligheid plaatsvindt en er een gebrek aan middelen om aanvullende gronden op te kopen is ontstaan. In de notitie is daarop eigenlijk geen effectief antwoord geformuleerd. Met betrekking tot de antwoorden op de commissievragen lijkt het college van GS evenmin die ambities te omarmen zoals die gepresenteerd worden. Met de nodige omzichtigheid zal onderzocht worden of gebiedsmakelaars, een grondbank en een actief grondbeleid enig soelaas kunnen bieden bij het versnellen van de gestelde doelstellingen. Maar waarom wordt niet direct voor deze instrumenten gekozen? Ook onteigening – dat is hier al eerder genoemd – kan en mag niet worden uitgesloten. Dit betekent niet dat D66 gelijk onteigening als het belangrijkste instrument bepleit, maar in specifieke gevallen, waarbij zwaarwegende motieven het belang van verwerving noodzakelijk maken, dient de provincie te kunnen doorpakken. Ik hoop dat we daarover eindelijk helderheid krijgen vanuit gedeputeerde staten.

De enorme spanning tussen rode en groene ontwikkelingen legt een zware hypotheek op deze notitie en op het uitwerkingsplan. Het college geeft zelf toe dat vooral de realisering van groen om de stad vanwege de rode verwachtingswaarde, zwaar gehandicapt wordt. Dit betekent volgens ons dat ook de provincie, bijvoorbeeld in het kader van de NV Utrecht-discussie, haar eigen positie en inzet eens goed onder de loep moet nemen. Een dubbele agenda is niet alleen ongeloofwaardig, maar wekt evenmin vertrouwen bij inwoners en roept eerder weerstand op. In dit verband ziet D66 ook de nodige haken en ogen bij ontwikkelingsplanologie. Als we nu kijken naar bijvoorbeeld de clusterovereenkomst tussen Kamp van Zeist en Den Dolder dan vragen wij ons in gemoede af of dit nu het goede voorbeeld is van hoe we hiermee zouden moeten omgaan. De vraag rijst dus hoe de provin-

cie voldoende regie en sturing houdt, juist om de groei van groen te kunnen versnellen ten opzichte van de bijna autonome groei van rood. Ik sluit mij daarbij eigenlijk aan bij de vraag die GroenLinks en de ChristenUnie stelden: hoe kunnen we ervoor zorgen dat we op tijd ook die groene ambities kunnen waarmaken zonder dat we altijd maar weer al heel erg met rood bezig zijn?

De grondbank zal wat D66 betreft in de komende periode primair op de realisatie van groen ingezet moeten kunnen worden. Volgens onze fractie moet de provincie zich actief en niet reactief opstellen bij het instrumentarium van ontwikkelingsplanologie.

Wat de routekaart en de EHS betreft, kiezen wij voor groen. Dat betekent geen uitruil van groen voor rode ontwikkelingen. De EHS is voor D66 een gegeven. De provincie is immers een verplichting aangegaan om deze voor 2018 te realiseren. Compensatie voor rode ontwikkelingen via de EHS vindt D66 een ongelijke manier van compensatie die afbreuk doet aan de doelstellingen van de EHS. Juist de rode verwachtingswaarde heeft het realisatietempo naast de mindere rijksmiddelen vertraagd. Het nee-tenzijprincipe en een herbegegrenzing van de EHS vinden wij een gevaarlijke ontwikkeling. Op welke wijze gaan GS PS bij de uitvoering van deze maatregel betrekken? Via een herziening van het streekplan of anderszins? Ik hoor het graag.

De notitie voldoet op onderdelen aan de criteria die ik zojuist heb genoemd. Het meest geslaagd is toch wel de beschrijving van de stand van zaken. Onze fractie had gehoopt op meer visie, bijvoorbeeld bij groen om de stad en bij de EHS. Alleen concluderen dat het sneller moet, is in dit geval onvoldoende. De routekaart biedt goede aanknopingspunten voor acties die in het uitwerkingsplan moeten komen. Dat vinden wij, vooral in de beantwoording van GS op de commissievragen, een te grote terughoudendheid. Wij hopen en verwachten dat in het uitwerkingsplan daarin toch meer helderheid komt.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Toen ik deze notitie las, doemde er voor mijn geestesoog een soort aangeharkt perkje op. Daarmee karakteriseer ik de aard van deze

notitie. Het is een uitstekend overzicht van alles wat ter zake van natuurbeleid, milieu en ecologie in de provincie gaande is. Het geeft niet alleen een inventarisatie, maar ook voorzichtig een doorkijkje naar de toekomst, al is een grootse visie daarin misschien niet zozeer te vinden. We moeten ons dan ook de vraag stellen of we in een soort koepelnotitie, wat dit stuk is, een grootse, nieuwe visie moeten verwachten. Ik denk dat die niet gewenst is. Dit is meer de inventarisatie, eventjes de pas op de plaats, eventjes de boel netjes aanharken zodat we weer een goed overzicht hebben van waar we mee bezig zijn. Vervolgens gaan we bepalen – om dat beeld een beetje uit te werken – waar de worteltjes gezaaid worden en waar we de slaplantjes poten en al dat soort zaken. Dat ligt natuurlijk allemaal al vast, maar dat is nog eens opnieuw overwogen.

De SGP-fractie vindt dat deze notitie en ook het voorgestelde traject om te komen tot een uitwerkingsplan onvoorwaardelijk steun verdient. De routekaart verwoordt de goede ambities en dan blijft natuurlijk de vraag nog over hoe wij die ambities realiseren. Maar die ambities zelf staan niet ter discussie. Voor de realisering van die ambities wordt een extra provinciale inspanning voorgesteld; soms tussen de regels door, maar ook wel eens wat explicieter. Dat is prima. Het betrekken van gemeenten en van maatschappelijke organisaties is allemaal heel goed. Het is niet iets dat we als provincie alleen kunnen doen. Daar is meer voor nodig. Heel voorzichtig wordt toch ook gekeken naar de rol van de grondeigenaren. Bij alle waardering die wij voor deze notitie uitspreken, willen we dat graag onderstrepen. Wat de SGP betreft, mag de inzet van beleid wat explicieter worden. Laten wij nadrukkelijk zoeken naar samenwerking met particulieren en met agrarische grondeigenaren. Dan hoeven we immers niet dat verhaal van een onteigening als een zwaard van Damocles alvast boven de markt te laten hangen? Daarover moeten we het nog helemaal niet hebben. We moeten insteken, gericht op het samen gaan voor het realiseren van deze doelstellingen. Ik verzoek het college daarom uitdrukkelijk in het uitwerkingsplan daaraan heel duidelijk aandacht te besteden.

Natuurlijk, er liggen een paar beleidsnotities die voldoende aanknopingspunten bieden. In deze notitie wordt ook gesignaleerd dat kwantitatief

gezien particulier en agrarisch natuurbeheer ruimschoots aan de verwachtingen voldoen, maar dat er kwalitatief nog wel een verbetering is te maken. Dan denk ik als vertegenwoordiger van de SGP-fractie dat als we nu blijven inzetten op die kwantitatieve uitbreiding en tegelijkertijd als provinciale overheid investeren, ook in de kwalitatieve verbetering van dat traject, dan meen ik een goed instrument in handen te hebben om op een adequate manier onze groene doelstellingen in de provincie te realiseren.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De Agenda Natuur 2007-2018 geeft een helder overzicht van de stand van zaken. De in de routekaart geformuleerde doelen vormen wat ons betreft een positieve aanzet tot het bereiken van verbeteringen in het natuurbeleid. Wel maken wij ons zorgen over de sterke nadruk op de vermaatschappelijking van de natuur. Natuurlijk is het een goede zaak om mensen bewust te maken van het belang van de natuur voor welzijn en welvaart van de mensen om op deze wijze een draagvlak voor de natuur te creëren. Maar het is van belang dat wij daarbij niet de intrinsieke waarde van de natuur en de daarin levende dieren uit het oog verliezen.

In dit beleidsdocument wordt nog wel melding gemaakt van wat de natuur betreft, maar niet van het dier. Wij willen ervoor waken dat enkel nog vanuit het perspectief van nut voor de mens naar de natuur zal worden gekeken. Dat zou tot gevolg kunnen hebben dat nog meer dan dat nu al geschiedt in de natuur zal worden ingegrepen om wel de lusten maar niet de lasten van de natuur te hoeven ervaren. In de praktijk betekent dit dat dieren die als lastig worden ervaren, gedood worden en dat diersoorten die men wel graag ziet met programma's voor soortbehoud gestimuleerd worden. Wij zouden graag zien dat er ook een visie wordt ontwikkeld op de waarde van dieren die niet de mens tot nut dienen of die zelfs als lastig ervaren kunnen worden. Tot op heden worden nauwelijks geschikte preventieve maatregelen getroffen om dierenoverlast te voorkomen, zodat uiteindelijk wordt overgegaan tot afschot of tot andere dodingsmethoden. Wij vinden het van belang dat er meer alternatieven voor het voorkomen van overlast ontwikkeld en toegepast worden. Aangezien hierover in het faunabeheerplan geen duidelijke visie

en vigerend beleid is opgenomen, pleiten wij ervoor dat op te nemen in de Agenda Natuur. Fauna is per slot van rekening onlosmakelijk verbonden aan flora.

In dat kader zou de Partij voor de Dieren ook meer aandacht in Agenda Natuur zien voor de realisatie van fourageergebieden voor ganzen en een tijdpad voor de huidige plannen om die alsnog te realiseren of andere mogelijke oplossingsrichtingen. Wij hopen dat de realisatie niet afhankelijk wordt gesteld van de huidige afschotplannen. Er zijn goede alternatieven voor jacht beschikbaar die nu nog niet worden toegepast, waaronder het onaantrekkelijk maken van weilanden en het aantrekkelijk maken van fourageergebieden. Hierover zijn inmiddels nieuwe inzichten opgedaan die niet door de faunabeheereenheden worden toegepast.

Daarnaast is onze fractie bezorgd dat de vermaatschappelijking van de natuur in de vorm van recreatie ten koste van de natuur kan gaan. Wanneer er meer recreatie wordt gerealiseerd dan mag dat niet ten koste gaan van flora en fauna. Wij zien dat graag opgenomen in de visievorming in dit document. Wij zien daar graag een reactie op.

Ook vinden wij dat voor de bescherming van in het wild levende dieren naast faunapassages, ecoducten en ecologische verbindingzones er ook aandacht moet zijn voor voorzieningen om aanrijdingen te voorkomen en voor visreddende voorzieningen bij poldergemalen en elektriciteitscentrales. Er worden in de Nederlandse wateren jaarlijks miljoenen vissen vermalen door de vijver- en waterschoepen in de poldergemalen en in de elektriciteitscentrales. Wij vinden dat er visvoorzieningen gebouwd moeten worden waarbij met behulp van geluid en licht in combinatie met visgeleidingsystemen vissen de gelegenheid wordt geboden om de waterschoepen en vijvers te ontwijken.

Wat de aanrijdingen betreft: vorig jaar zijn in de provincie Utrecht meer dan 200 reeën doodgeden. Er zouden meer veiligheidsmaatregelen getroffen moeten worden om dit soort aanrijdingen te voorkomen. Te denken is aan brede, overzichtelijke bermen en het plaatsen van wildhekken en elektronische wildoversteekwaarschuwingen.

Als logisch uitvloeisel van het uitgangspunt van de vermaatschappelijking van de natuur, vinden wij dat er meer aandacht uitgaat naar het belang van stilte in de natuur. Wij spreken dan ook de hoop

uit dat hierop expliciet nieuw beleid ontwikkeld zal worden.

De oplossingsrichtingen voor de problemen van stagnatie in natuurontwikkeling zijn nog niet zo concreet. Wij zien daarom uit naar het uitvoeringsplan dat nog opgesteld zal worden. Wat de stagnatie betreft, plaats ik nog een kanttekening bij het document. Ik zag letterlijk bij het kopje 'Niet bij rood alleen' staan: 'Wij streven ernaar bij nieuwe rode uitbreiding zo veel mogelijk ook een groene ontwikkeling te realiseren'. Wij zien echter graag een sterkere ambitie en wij vinden daarom dat voor iedere rode uitbreiding een nog grotere groene uitbreiding gerealiseerd moet worden. Juist op deze manier kan stagnatie in natuurontwikkeling voorkomen worden. Wij hopen dus dat daaraan zeker gevolg wordt gegeven in het uitwerkingsplan.

In de beantwoording van de commissievragen staat nog het volgende: "Verder werken Rijk en provincies aan de uitwerking van de wijze waarop bij zeer specifieke situaties meer planologische ruimte in of rondom de EHS geboden kan worden. Uitgangspunt hierbij is altijd dat het functioneren voor de EHS per saldo minimaal gelijk moet blijven. Een mogelijkheid die in dit landelijke traject wordt uitgewerkt, is het creëren van een mogelijkheid van een herbegrenzing. Het gaat hierbij om kleine ingrepen die op een zodanige wijze worden ingepast dat de natuurkwaliteit per saldo gelijk blijft of verbetert." Met dat woordje 'gelijk blijft' hebben wij moeite. Wij zouden dit uitgangspunt graag veranderd zien in: 'alleen ingrepen toestaan indien de natuurkwaliteit verbetert'. Bij gelijkblijvende natuurkwaliteit zou hier, wat ons betreft, van afgezien moeten worden vanuit het oogpunt van de stagnatie en realisatie van de EHS en de gevolgen die de ingrepen hebben voor de fauna.

Daarnaast ondersteunen wij graag het voorstel van D66 in de commissievergadering om, gezien de grote omvang van het vermogen van de provincie, eigen financiële middelen voor tijdige realisering van de EHS aan te wenden in plaats van ons hierbij afhankelijk van de rijksmiddelen op te stellen. In het document wordt melding gemaakt van de zorgwekkende milieudruk op de natuur. Wij sluiten ons hierbij graag aan bij de opmerking van GroenLinks in de commissie dat er een actieplan voor de landbouw moet komen om de bedrijfsvoering dier- en milieuvriendelijker te maken, juist om de kwaliteit van de natuur te bevorderen.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Het rapport dat er ligt, is een goed uitgangspunt. Het is laboratoriumwerk, maar het is nog niet concreet. Daar zit altijd spanning. Aan de ene kant kun je voor een heleboel dingen al heel goede uitgangspunten formuleren, maar vervolgens is er de vraag: hoe krijg je dan die kwaliteit? Waar gaat dat dan landen? Mooi Utrecht is een club die nadrukkelijk is opgericht, niet omdat er geen mooie uitgangspunten waren en zijn, maar juist omdat dat proces steeds stukt. Ondanks dat wij dit rapport een heel goed uitgangspunt vinden, dringen wij er toch sterk op aan een heel voortvarende, maar toch ook brede, discussie te voeren over hoe wij dit nu gaan uitvoeren.

Ik ga niet alle punten nalopen zoals die door de fracties zijn genoemd, Vele ervan worden door ons onderschreven, zeker ook die van de Partij voor de Dieren wat de kwaliteit betreft, dat je meer kwaliteit maakt en niet bekijkt of je dingen kunt uitruilen. Die punten herhaal ik niet. Maar ik ben zeer benieuwd hoe wij in de provincie deze zaken zullen implementeren. In die zin zijn wij een van de mede-indieners van het amendement.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan sluit ik de beraadslagingen in eerste termijn. Ik geef het woord aan de heer Binnekamp.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Toen ik rond de klok van half een uit Berlijn werd gebeld met het verzoek of ik dit even wilde overnemen, zei ik dat ik dat natuurlijk wel even zou doen omdat alles al in de commissies was afgewikkeld en omdat de schriftelijke vragen allemaal al beantwoord zijn. Het was dus een fluitje van een cent. Maar ik moet zeggen dat de Staten nogal wat naar voren hebben gebracht. Ik hoop u echter gerust te stellen en als dat niet lukt, dan hoor ik dat wel.

Waar gaat het om? In mei 2006 is er een motie ingediend om in een document op te stellen met een analyse van doelen van natuurbeleid, het instandhouden van de uitvoering ervan en relevante ontwikkelingen op dat gebied. En dat omdat er gaandeweg het hele proces wat veranderingen zijn ontstaan: maatschappelijke veranderingen, het landschap komt er anders uit te zien, andere regelgeving en ga zo maar door. Dat betekent dus dat er in dat document een wat andere basis werd

gelegd: hoe gaan we natuurbeleid anders ontwikkelen; versterking van de rol van de provincie daarbij; meer duidelijkheid over de planologische schema's voor de EHS. Dat moet dan leiden tot een actieplan. Daarin moet dan worden neergelegd hoe de realisatie van dat plan versneld kan worden. Hoe kunnen we met ecoducten en andere soortgelijke zaken omgaan? Dat is toen de hoofdlijn van die motie geweest. Volgens mij is dat door GS vervolgens in een goed document neergelegd.

Daarover kunnen we natuurlijk van gedachten wisselen, maar volgens mij geeft het visiedocument dat er nu ligt al een helder beeld van de meest actuele ontwikkelingen op natuurgebied en hoe wij daarmee, uitgaande van de routekaart, kunnen omgaan. Die routekaart is een soort aanbevelingslijst waarin wij in komend najaar op basis daarvan en van de aanbevelingen het beleid zullen bijsturen in de vorm van een uitwerkingsprogramma. Ik heb al gezegd wat daarin zou moeten komen staan: realisatie van de EHS enzovoort.

Natuurlijk streeft het college naar draagvlak als het gaat om de ontwikkeling van de natuur. Ook moeten we kijken hoe we bij de organisaties en de burgers daarvoor draagvlak krijgen. Als dat op basis van vrijwilligheid is, dan is dat ook zo. Dat betekent dat als er naar verwerving van gronden gekeken moet worden, het college vindt dat hiervoor maatwerk geleverd moet worden. Dat wil zeggen dat wij uitgaan van het op basis van vrijwilligheid verkrijgen van die gronden. Datzelfde geldt trouwens bij het rapport van de taskforce inzake gedoging. Dus bekijken op welke wijze wij dat werkveld op de beste wijze kunnen realiseren als dat bewerkstelligd kan worden door een goede prijs. Komen we uiteindelijk dan toch zo ver dat als iemand weigerachtig is om te verkopen dat we dan als overheid als uiterste redmiddel het onteigeningsmiddel durven in te zetten. Uitgangspunt is echter vrijblijvendheid en maatwerk. Als wij dat inzetten dan ben ik ervan overtuigd dat wij die gewenste gronden zullen verwerven.

Kwaliteit is natuurlijk belangrijk, het gaat immers niet alleen om kwantiteit. We proberen natuurlijk ook de kwaliteit van de kwantiteit te verbeteren. Dat doen we ook om vooral derden meer bij de ontwikkeling van de natuur te betrekken.

Dan het financieel kader. De visie in de Agenda Natuur is geen actieplan. Deze visie is een inventarisatie die de heer Bisschop terecht zo noemde. Een inventarisatie van bedrijfsprogramma's die wij op dit moment hebben. Die programma's moeten we hier en daar bijstellen vanwege ontwikkelingen die we ten tijde van de opstelling ervan nog niet kenden. Dat betekent dat alle programma's zoals die er nu liggen financieel gedekt zijn. Dus alles wat in deze visie staat, valt binnen de kaders die de Staten al vastgesteld hebben. Als er bij het uitvoeringsprogramma nieuwe ontwikkelingen komen, vanuit de Staten andere wensen naar voren worden gebracht voor bijvoorbeeld meer of minder ecoducten, meer of minder natuur, dan kost dat ook geld en dan zullen de Staten komend najaar tegelijkertijd het financiële kader daarvoor moeten vaststellen. Dat betekent dat dit nu niet aan de orde komt, omdat we het nu slechts hebben over een inventarisatie.

Het is evident dat wij het particulier natuurbeheer bevorderen. In het programma inzake natuurbeheer is daarover al het nodige gezegd. In de aanloop naar het nieuwe actieplan is te zien op welke wijze wij particulier natuurbeheer nog meer kunnen stimuleren.

Het uitwerkingsprogramma komt aan het eind van dit jaar. Er ligt nu een amendement om dat exact te benoemen in oktober. Daar kom ik zo nog op terug. Het gaat er dus om dat wij die acties echt in het uitwerkingsprogramma zullen neerslaan met een financiële onderbouwing.

Dan kom ik bij de opmerking van mevrouw Van Gemert. De EHS is inderdaad wat vertraagd. Die moet in 2018 gerealiseerd zijn. Voor de reden van de vertraging zijn allerlei oorzaken aan te wijzen. Dat heeft te maken met het terugtrekken van het Rijk op dat gebied. Er komt nu echter van het Rijk wat meer belangstelling. Vitaal Platteland heeft ook een duidelijk programma als het gaat om de realisering. Daar maak ik mij niet zoveel zorgen over. Ik hoop dus dat wij in 2018 daar iets over kunnen zeggen.

De bufferzones die zij noemde hebben te maken met particulier natuurbeheer. Dan hebben we dus tijd om die zones te bouwen. Ik vind niet dat dit het uitgangspunt op zich moet zijn, maar als we in kwetsbare natuurgebieden zitten, dan moeten we

gaan kijken of we tot een soort toprealisering zullen moeten overgaan. Hetzelfde geldt, dat herhaal ik nog maar eens, bij de droogtebestrijding. Hoe kunnen we kwetsbare natuurgebieden, die last hebben van verdroging die dan bestreden moet worden, proberen te beschermen door beperkte bufferzones aan te leggen? Dat is dus maatwerk. We moeten dan niet integraal gaan roepen dat we grote stukken met bufferzones moeten realiseren.

De heer De Vries heeft gesproken over het principe van nee-tenzij. Als ik mij niet vergis, is dat ook vastgelegd in het streekplan. Ik heb begrepen dat bij beantwoording van de schriftelijke vragen ook is gemeld dat ten aanzien van dat principe in het kader van natuur, de Staten binnenkort een uitwerking daarvan tegemoet kunnen zien. Dat heeft ook te maken met hoe wij met de recreatieondernemers in dat gebied omgaan. Op dit moment is daarover teveel onduidelijkheid. Waar moeten zij zich aan houden? Wat zijn de uitgangspunten daarvoor? Ik kan toezeggen dat het college binnen een redelijke termijn, dat is kort na het zomerreces, dit aan de Staten toezendt. Daarin staat dan wat wij vinden van dat nee-tenzijprincipe in het kader van de natuur.

Mevrouw Bodewitz heeft twee aanbevelingen neergelegd. Ik heb ze vanmiddag gelezen. Wij kunnen die echter niet betrekken bij de visie. Ik zal er wel naar kijken als we werken aan het uitvoeringsprogramma. Dan zal duidelijk worden of die aanbevelingen inzake het flora- en faunabeheer – zij weet als geen ander dat daar een aparte wet voor is – niet als een overlapping gezien moeten worden. Wat de fourageergebieden betreft: wij zullen haar opmerking bezien in de toelooop naar het uitwerkingsprogramma. Het is dan aan de Staten om te besluiten of dat ook in het actieplan opgenomen zal worden. Het gaat mij echter nu te ver om hierover met mevrouw Bodewitz uitvoerig te discussiëren. Het lijkt mij handiger dit uit te stellen tot in het najaar.

Velen hebben gevraagd wanneer het uitvoeringsplan er komt en of er een financieel kader voor is. Ja, dat plan komt in het najaar en er komt een financiële onderbouwing aan. Dat heeft te maken met het feit dat wij de financiële programma's zoals die nu bekend zijn, neerslaan in het uitvoeringsprogramma. Hebben de Staten meer wensen dan is het ook aan hen om daaraan een financieel kader toe te voegen.

Ten slotte het amendement. In het visiedocument heeft het college al duidelijk gemaakt dat wij in het najaar met het stuk willen komen. Als de Staten daar nu 1 oktober van willen maken, heb ik er geen bezwaar tegen. Maar ik acht een amendement daarvoor vrij overbodig. Ik heb immers al gezegd welke acties het college zal ondernemen. In het actieplan zullen al die zaken die in het amendement worden genoemd, terugkeren. Ook hoe we de realisering zullen versnellen en hoe we zullen omgaan met de adviezen voor de Agenda Natuur. Ik heb geen moeite met dat amendement, maar ik acht het overbodig. Ik zal mij er echter niet tegen verzetten.

De VOORZITTER: Dank u wel. Het woord is aan de heer Bos.

De heer BOS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat het amendement in feite overbodig is. Met dezelfde woorden kan hij ook zeggen dat hij het amendement overneemt.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik dacht dat ik dat duidelijk gezegd had.

De VOORZITTER: Ik stel voor direct te vervolgen met de tweede termijn. Graag wil ik van u vernemen wat u doet met het amendement. Het woord is aan de heer Seldenrijk.

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor diens uitgebreide beantwoording. Wat het amendement betreft: in de toentertijd ingediende en Statenbreed ondersteunde motie werd uitdrukkelijk gevraagd om een integrale aanpak en uitvoering. Op dit moment reeds een aantal zaken te voorsorteren en nu al een aantal zaken eruit te lichten zonder een helder uitwerkingsplan – dat werd ook in die motie gevraagd – dat komt niet ten goede aan de motie die indertijd ook door het CDA is ondertekend. Wat dat betreft, kunnen wij dit amendement niet ondersteunen.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wat het punt van onteigeningsbeleid betreft, zal het college in ieder geval geen actief onteigeningsbeleid willen voeren, zo heb ik begrepen. De VVD gaat er dus van uit dat dit niet in het

actieprogramma van het college aan de orde zal komen. Heb ik de gedeputeerde in dezen goed begrepen? Wat het amendement betreft, de VVD vindt dit overbodig en zal het niet steunen. Wel willen wij graag een stemming hebben.

De heer MARTENS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het amendement is overgenomen door het college. Hoe kijkt de gedeputeerde daar tegenaan?

De VOORZITTER: De gedeputeerde zal dit verduidelijken.

De heer EKKERS: Mijnheer de Voorzitter! Wat door het college is aangegeven is dat het overbodig zou zijn. Vervolgens heeft de heer Binnekamp gezegd dat het college het dan ook kan overnemen. Nee zeggen wij dan, niet overnemen: overbodig is overbodig, wij willen dan helemaal niks.

De heer KLOPPENBORG (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Maar dat betekent in feite exact hetzelfde.

De VOORZITTER: Mag ik de gedeputeerde vragen zich preciezer uit te spreken over het amendement.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb gezegd dat ik het amendement overbodig vind. Ik heb uitgelegd dat wij in het najaar met een uitwerkingsprogramma komen. Ik heb daarbij gezegd dat dezelfde instrumenten die in het amendement worden genoemd ook genoemd worden in het visiedocument. Daarom vind ik dat amendement absoluut overbodig. Als wij beiden hetzelfde bedoelen dan kan, zo lijkt mij, een amendement niet worden ingediend omdat we het met elkaar eens zijn. Maar als de Staten er toch aan vast willen houden, ondanks dat we hetzelfde bedoelen?

De heer KLOPPENBORG (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Misschien moet ik even overleggen met de mede-indieners, maar dit klinkt mij in de oren als dat het college het amendement heeft overgenomen.

De VOORZITTER: Nee. Mag ik als voorzitter vaststellen dat GS het amendement overbodig verklaren? Dat is niet hetzelfde als overnemen. Dat is de stand van zaken. Zo lang het amendement niet is ingetrokken maakt het deel uit van de beraadslaging.

De heer MARTENS (PvdA) : Mijnheer de Voorzitter! Het leek zo saai te worden, want ik had toch werkelijk gehoord dat het amendement was overgenomen.

De VOORZITTER: Ik verheer niet dat de heer Bos een goede poging heeft gedaan, maar het laatste woord telt en dat was tot nu toe datgene wat de heer Binnekamp zei.

De heer MARTENS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad, het laatste woord telt in dit geval blijkbaar. Hierbij is dus overname van het amendement door de heer Binnekamp ingetrokken. Maar om de discussie eenvoudig te houden: ik proef toch in de zaal dat we het met z'n allen wel eens zijn over het amendement; iedereen kan er in die zin achter staan. Om nu een discussie te voorkomen of we het nu overbodig vinden of dat we het ermee eens zijn, kan de PvdA zich achter het amendement scharen.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een paar vragen. De gedeputeerde stelde dat hij particulier natuurbeheer meer zou stimuleren, maar het is niet duidelijk of hij kwalitatief of kwantitatief bedoelt.

Over groen voor rood heb ik niet veel gehoord, of een suggestie van: laten we niet alleen maar schaken maar laten we er ook mooi groen voor terugkrijgen. Daarover heb ik niet veel meer gehoord en daarover wil ik wat meer verduidelijking hebben. Ik heb de gedeputeerde evenmin gehoord of en hoe Provinciale Staten gaan kijken of zij de grote boer als beheerder van het landschap willen stimuleren. Ik zie nog steeds niet voor me hoe dat dan zou moeten. Ten slotte zijn wij het helemaal eens met mevrouw Bodewitz dat faunabeheer zeker een plek moet hebben, in ieder geval in het uitvoeringsplan.

De heer KLOPPENBORG (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn in grote lijnen tevreden met het antwoord van GS. Ik benadruk nog even dat de Agenda Natuur ook een aantal verplichtingen inhoudt ten opzichte van onze visie over de landbouw en de effecten op de natuur. Daarop is ook gewezen onder andere door de ChristenUnie en de Partij voor de Dieren. Dit moet ook uitdrukkelijk in de uitvoeringsagenda worden meegenomen. Uiteraard steunen wij ons eigen amendement dat wij aanhouden.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij dat het amendement op voldoende draagvlak kan rekenen. Van de vorige spreker heb ik begrepen dat we dat amendement nog even in de lucht kunnen houden. Wij missen nog twee belangrijke onderdelen: de gebiedsfondsen en het principe van groen voor rood. Op de gebiedsfondsen is de gedeputeerde totaal niet ingegaan. Dat vinden wij echt een gemiste kans. We hebben er wel begrip voor dat de gedeputeerde pas om half een te horen kreeg dat hij hier het woord moest voeren. Er ligt een motie van Provinciale Staten die gewoon uitgevoerd moet worden. De visie van het college in dezen is echt te beperkt. Wat ons betreft, spreken we daar nog over in een volgende vergadering van de commissie Landschappelijke Ontwikkeling, zodat het ook in het uitvoeringsprogramma van de Agenda Natuur kan worden meegenomen.

Op onze vraag over groen voor rood heeft de gedeputeerde nog niet gereageerd. Graag horen wij alsnog zijn reactie daarop. Wij dagen hem uit voor 1 oktober met de lijsten te komen zodat dit probleem opgelost kan worden.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Hartelijk bedankt voor de beantwoording van onze vragen. Er is ook helderheid over onteigening. Het is duidelijk dat dit een uiterste middel is en dat dit uitsluitend ingezet kan worden als daar een goed onderbouwde noodzaak voor is. Ook zijn de financiële kaders helder. In het najaar kunnen we daarover een interessante discussie voeren in hoeverre we wel of niet meer middelen moeten inzetten om onze doelen te bereiken.

Over de EHS zijn enige geruststellende woorden gezegd die ik misschien toch wat minder deel. Ik heb er wat minder vertrouwen in dan de gedeputeerde dat dit allemaal wel goed zal komen, Het nee-tenzijprincipe waarop de gedeputeerde heeft geantwoord vind ik prima. Ik zie die notitie graag tegemoet. Ik ben erg benieuwd hoe dat precies uitgewerkt zal worden. Voorts sluit ik mij aan bij de vraag van mevrouw Dik over het groen voor-roodverhaal dat ik in mijn bijdrage ook heb aangestipt.

Ten slotte wil evenals mijn collega's van GroenLinks en de ChristenUnie het amendement handhaven.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ook mijn dank voor de beantwoording van de vragen, zoals het verzoek om ook het particuliere natuurbeheer het volle pond te geven. Wat het amendement betreft – om nog even dat beeld terug te halen – als je een moestuintje realiseert dan heb je toch bepaalde gewassen. Ik heb bij dit amendement toch het gevoel dat er gevraagd wordt om meer spinazie en meer boerenkool ten koste van andere gewassen. Je kunt op diezelfde grond niet tegelijkertijd ook de peentjes kweken. Ik denk dat het beleid dat nu is geïnventariseerd en dat nu is opgeschud, heel evenwichtig is. Ik ben een beetje beducht dat, als we dit amendement aanvaarden, er dan gesteld wordt dat we bepaalde aspecten van dat beleid een beetje achterwege laten en dat we ons vooral richten op wat dan genoemd wordt: groen rond de steden en realisering van de EHS. Natuurlijk zijn dat hoofditens en natuurlijk moeten we daaraan aandacht besteden, maar uit deze inventarisatie blijkt dat er ook zoveel andere zaken zijn die eveneens aandacht vragen. Als het aannemen van dit amendement betekent dat dit ten koste gaat daarvan, dan moeten we dit amendement niet aannemen. Als het betekent dat dit heel belangrijk is, dan heb ik er ook weinig bezwaar tegen.

De heer KLOPPENBORG (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wij vragen met dit amendement een financieel kader dat behoorlijk passend is bij de ambities van de Agenda Natuur. Dan bedoelen wij ook de hele Agenda Natuur. Wij hebben deze nog even specifiek genoemd omdat dit de hardste financiële knelpunten zijn, maar het gaat ons om dit hele verhaal.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dan ben ik het met de gedeputeerde eens dat dit amendement eigenlijk overbodig is. Dan blinkt het uit door goede bedoelingen.

De heer BOS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De discussie hierover gaat nu wel erg metaforisch worden. Hier staat nadrukkelijk dat het over acties gaat, de instrumenten en de financiële onderbouwing. Zo zien wij dat amendement ook. In die breedte zullen wij het amendement steunen. Ik verzoek de heer Bisschop daarover na te denken en het amendement alsnog te steunen.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dan kan ik dit amendement plaatsen, want het gaat niet ten koste van

De VOORZITTER: Leidt dit tot een andere keuze ten aanzien van het amendement?

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het overbodig en ik zou dit amendement niet steunen, maar ik lig er nu ook niet meer wakker van als het wordt aangenomen.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Aangezien het hier gaat om een visiedocument kunnen wij ermee leven dat een aantal punten pas aan de orde komt op het moment dat het uitwerkingsplan wordt besproken. Als het wel over visie gaat, benadrukken wij dat wij het van belang vinden dat er ook gekeken wordt naar de intrinsieke waarde van het dier in de natuur. Dus dat het niet alleen gaat om de intrinsieke waarde van de natuur en vooral hoe zich dat verhoudt tot het allerbelangrijkste visiepunt in dit document: de vermaatschappelijking van de natuur. Dus graag vernemen wij hoe gedeputeerde staten daar tegenaan kijken en hoe zich dat tot elkaar verhoudt.

De VOORZITTER: En u steunt het amendement, mag in aannemen?

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Vanzelfsprekend.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb al gezegd dat dit een prachtig stuk is. Maar het zit nog in een cocon, het moet daaruit. We moeten dus visie ontwikkelen voor heel specifieke plekken in de provincie, waaruit vervolgens gebiedsgerichte projecten moeten komen. Dat vraagt van ons heel veel inleving en ook heel veel studie. In hoeverre kunnen wij daaraan een kwalitatieve bijdrage leveren door doelen te stellen? Dat proces moet zo snel mogelijk tot stand komen. Voor ons ligt nu een stuk waarin dat nu juist ontbreekt. Daarom is dit amendement gewoon een uiting van deze Staten waarop nu een accent wordt gelegd terwijl de uitgangspunten niet ter discussie staan. Ik vind dit amendement dus een goed uitgangspunt.

De VOORZITTER: En daarom steunt u het?

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad.

De VOORZITTER: Dank u wel. Er liggen nu nog een paar vragen voor de gedeputeerde.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, het gaat om de kwaliteit van het beheer. Ik dacht dat ik in mijn eerste termijn heb gezegd dat wij in het kader van het Programma Beheer vooral ook kijken naar de uitbreiding in de zin van kwaliteit en kwantiteit. Maar het accent ligt vooral op kwaliteit.

Wat groen voor rood betreft, kan ik mij een discussie herinneren dat wanneer wij woonwijken aanleggen wij altijd willen dat de infrastructuur er dan al is. Dat lukt niet altijd. Zo zal het ook niet lukken wanneer we rood ontwikkelen dat we dan ook eerst alle groenpartijen kunnen ontwikkelen. Er zal natuurlijk wel aandacht voor blijven, maar het gaat mij te ver om te zeggen dat we eerst alle groen ontwikkeld moeten hebben voordat we rood als het ware kunnen inpluggen. Dat moet een samenwerking zijn. Als rood wordt ontwikkeld, moet geprobeerd worden te bewerkstelligen dat groen gelijktijdig ontwikkeld kan worden. Dat is dan het uitgangspunt en dat wil ik graag zo houden.

Wij proberen natuurbeheer kwalitatief te verbeteren door eens naar de subsidieregeling te kijken. Hoe kunnen wij daarmee beter omgaan en hoe kunnen we daarmee iets meer voor de agrariërs betekenen. Als dat lukt dan denk ik dat er ook een kwalitatieve slag gemaakt kan worden.

Als het gaat om kredietfondsen dan kan ik zeggen dat wij dat straks bij de behandeling van het landschap in ontwikkeling nader zullen behandelen.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Toen de gedeputeerde daarnet zei dat hij het amendement zou overnemen, had hij het idee dat dit amendement overbodig is, omdat daarmee geen prioriteit wordt gegeven aan groen om de steden en realisering van de EHS.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb gezegd dat in de aanloop naar het actieplan wij zouden kijken naar versneling van de totstandkoming van de EHS en dat we

zouden kijken naar gebiedsprojecten en naar uitgebreide financiële kaders. Wat hier genoemd wordt, groen in en om de stad, zal worden meegenomen naar het actiewerkplan. Dan zeg ik dat dit amendement overbodig is. Maar met de heer Bisschop heb ik daar direct aan toegevoegd dat ik er niet wakker van zal liggen als het wordt aangenomen.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Als het maar helder is dat het college van GS het niet interpreteert dat er ook prioriteitstelling binnen deze Agenda Natuur komt ten behoeve van de EHS en ten behoeve van groen rond de steden, maar dat de andere zaken ook uitermate belangrijk zijn.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een juiste conclusie.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik sluit hiermee de beraadslagingen over dit onderwerp. Ik kom nu tot afhandeling.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten het amendement, met de aantekening dat de fracties van het CDA, de VVD en SGP geacht worden te hebben tegengestemd.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De laatste interruptie van collega Doornenbal deed mij vermoeden dat het CDA hierover nog nadenkt. Dus ik weet niet of het CDA tegen het amendement heeft gestemd.

De VOORZITTER: Ik heb de conclusie getrokken uit de mond van de woordvoerder en mevrouw Doornenbal heeft niet iets anders gezegd. Verlangt iemand stemming over het voorstel? Dat is niet het geval, zie ik. Wil iemand aantekening? Dat is niet het geval, zie ik.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel.

1e wijziging Programmabegroting 2007

2e wijziging Programmabegroting 2007

Tijdelijke subsidieverordening Toekomst thuis 2007 (vliegwieleffect)

Gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht en Omstreken

Voorstellen van wijziging van verordeningen binnen het huidige beleid

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorstellen.

Tussenevaluatie leefbaarheid kleine kernen

De VOORZITTER: Ik doe u een ordevoorstel om agendapunt 15 aan te houden en terug te verwijzen naar de commissie op basis van het ontbreken van een financieel overzicht. Dat is het voorstel vanuit het fractievoorzittersconvent. Als dat ook uw gedachte is, mag ik concluderen dat ook dit ordevoorstel is aanvaard.

Aldus wordt besloten.

Wijziging van de bijlage bij de Algemene subsidieverordening met het oog op natuur- en milieueducatie en andere zaken

Wijziging van de Verordening interne zaken 2004 inzake downgrading van debiteuren en de korte liquiditeitsprognose

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorstellen.

Afscheid van de heer ir. B.A. Witteman

De VOORZITTER: Dat brengt mij aan het slot van deze vergadering waarin wij afscheid nemen van de heer Witteman. Ik spreek hem toe vanaf het spreekgestoelte.

Staten van Utrecht. Vorige week kreeg ik onverwacht een ingesproken telefoontje van de heer Witteman, dat hij zich terugtrok als Statenlid. In die situatie daaromheen hoorde ik dat hij het daarmee ook meteen voor gezien hield en daarmee was het voor hem klaar.

Maar, beste Ton, het is hier een goede gewoonte om Statenleden uit te luiden en dat geldt zeker fractievoorzitters. Dus die kans heb je niet gekregen, maar dat je zó snel boter bij de vis krijgt, dat heeft nog

nooit iemand gepresteerd; nauwelijks drie dagen later en je wordt al toegesproken. Ik doe dat zoals gezegd omdat het van wezenlijk belang is als een fractievoorzitter die zijn bijdrage heeft geleverd, terugtreedt en ik doe het ook omdat ik het plezierig vind uit onze persoonlijke verhouding.

Niet omdat sommige mensen misschien wel eens hebben gedacht dat ik zou denken: hij eruit of ik eruit, dat geenszins. We hebben wel eens de degens gekruist, en ik maak daar graag melding van, maar dat is nooit gegaan over het verschil in opvatting. Dat hoort bij democratie. Het is wel eens gegaan over procedures, vooral als de externe band naar mijn mening te vroeg gebruik werd. Maar ook dát moet kunnen en dat hoort daar ook bij. Nee, met plezier neem ik afscheid van je om nog eens te benadrukken welke belangrijke bijdrage jij hebt geleverd aan het politiek functioneren hier in het Utrechtse.

Je kwam in de Staten dankzij een initiatiefvoorstel van de SP. Dat maakte het destijds mogelijk dat je plaatsvervangend lid werd van de Statencommissie Water en Milieu. En eraan ruiken en eraan meedoen kan ertoe leiden dat je al snel in het zadel zit. Niet alleen als Statenlid, maar de laatste vier jaar ook als fractievoorzitter. En in die hoedanigheid kies je er nu voor om terug te treden. Daar heb je je eigen reden voor, dat kan ook heel goed. En je hebt ook een lange carrière inmiddels achter je liggen. Je begon al op dertienjarige leeftijd in de politiek. Je woonde toen in Haarlem en je werd opgepakt bij een anti-apartheidsdemonstratie. Dat werd mij gemeld, dat las ik vanmorgen. Toen dacht ik: "Daar ken ik hem dus van." In die tijd was ik inspecteur van politie in Haarlem. Nu begrijp ik ook dat als het erop aankwam in de discussies dat hij mij aardig vond. Daaruit leid ik af dat ik je kennelijk niet met water en brood heb laten zitten. Maar alle gekheid op een stokje: de kans dat ik daar debet aan zou zijn geweest, is niet zo groot. Zelf werd ik in die tijd bij de hoofdcommissaris op het matje geroepen omdat ik als dienstdoende inspecteur kennelijk als enigste niet had gehoord dat er 'Johnson moordenaar' werd geroepen. Of we elkaar op die manier hebben getroffen, weet ik niet, maar ik vond het wel een mooi begin van je politieke carrière. Want het kan ook anders lopen.

Als je even terugdenkt aan de tijd van het kraken van huizen, de tijd van de anti-apartheiddemonstra-

ties, de tijd van de demonstraties tegen de oorlog in Vietnam, als je daar nu over zou moeten oordelen dan denk ik dat er geen respijt is voor het kiezen van een actieve deelname, maar meer respijt krijgen we nu dan destijds in de vorm van opgepakt te worden. En dat hoort ook bij politiek. Dat vechtwerk hoort erbij, het zegt ook niets negatief over de degenen die daar destijds anders over dachten. Het zegt wel wat er kan gebeuren in de politiek. Het kan verkeren, dat niet alleen, maar het kan ook veranderen.

Vanuit die activistische politiek, zo zal ik maar zeggen, is het niet verwonderlijk dat je bij de SP terecht bent gekomen. Hoezeer je daar ook soms misschien een vreemde eend in de bijt bent, want je hebt zelf wel eens gezegd dat je daar een van de weinige ondernemers bent. Ik weet niet welke SP-ers ik nu beledig, want er zijn er nogal wat bijgekomen de laatste tijd, alhoewel ik niet weet of dat leden zijn of alleen kiezers. Maar goed, daar verdiep ik mij niet in. Met je asbestonderzoekbedrijf, je organisatieadviesbureau, maar ook met de Stichting erkenning regeling bosbouwbedrijven heb je niet alleen in de samenleving je brood weten te verdienen als ondernemer, maar je hebt dat ook nog eens weten te combineren met politiek werk. En daar ligt een belangrijke overeenkomst tussen jou en mij: we hebben allebei nevenfuncties. Daarom hebben we elkaar altijd zo goed begrepen.

Ton, ik zou graag willen benadrukken dat we met jou een uitstekend fractievoorzitter kwijttraken. Je hebt altijd gestaan voor wat je voorstond, met open vizier. De opvattingen die je hebt horen erbij. Dat hoort bij democratie. Veel waardering is daarvoor en dank voor je inspanning.

Je kiest ervoor om persoonlijke redenen de Staten nu te verlaten. Ik weet ook op welke manier de politiek je heeft opgeslokt en wat voor consequenties dat had in je privésituatie, nog afgezien van je persoonlijke omstandigheid als het gaat om je hernia. Die keuze is aan jou, maar aan ons is inderdaad ook de keuze – en ik doe dat graag namens de Staten – om waardering uit te spreken voor wat je hier gedaan hebt. Ik zeg er ook nadrukkelijk bij dat het makkelijker is om van een grote partij deel uit te maken dan van een kleine partij. Dat heeft niet alleen met keuzes te maken. Dat heeft ook te maken met opkomen voor je opvattingen. In dat

opzicht is de SP te respecteren. Wat ik nooit begrepen heb, is waarom ze zelf voor het symbool van de tomaat hebben gekozen. En dat ze dat op voorhand alvast maar opspelden. Ik denk wel eens: “Doen zij dat nu voordat ze gegooid worden?”, maar dat is het kennelijk ook niet. Maar dat is terzijde.

Dank voor je bijdrage. Je hebt daarvoor gekozen. Ook heb je de hoon wel eens over je heen gekregen als het gaat om de omvang van je auto, zo heb ik begrepen. Die past misschien ook niet helemaal bij de partij. Maar het is natuurlijk ook lastig. Ik ben er, Ton, als het om jou gaat, ook vaak getuige van geweest. Het is lastig te balanceren tussen principiële opvattingen en haalbaarheden. De grote vraag in de politiek is ook of er principiële opvattingen zijn die je zou mogen afwegen tegen de achtergrond van haalbaarheden. Dat is natuurlijk iets dat om een partij, om jou, zoals je bent, heen hangt. Kun je principiële opvattingen overeind houden zonder te kijken naar haalbaarheden. Ik weet het zelf ook niet. Ik heb mezelf niet voor niets bestuurder genoemd en in jou altijd de politicus herkend. De politicus die een beetje aan de hand van zijn sport soms een debat als een marathon liep. Je hebt dat met verve gedaan.

Dank. Het getuigt van moed door niet altijd met je kop in het zand te zitten. Je hebt ook aan den lijve ondervonden dat als je van klein groter wordt, dit niet altijd betekent dat je dan ook echt meetelt. Als ik het zo eens mag samenvatten. Maar ook dat is politiek. Ook dat is incasseren. Het is wel een interessante vraag jegens de toekomst. Een interessante vraag wat er gebeurt met partijen die snel groeien, wat de toekomst ze wel laat zien als je inderdaad op dit moment vindt dat dit nog niet naar je toekomst waarvan je denkt dat het wel naar je toe zou moeten komen. Dat is een grote vraag waar ik geen oordeel over heb; ik leg die vraag alleen neer. De geruststelling voor jou is dat het politiek is. En in de politiek gaat het soms van au. Of het in de toekomst van au blijft gaan, weet ik niet.

Ik wil graag namens de Staten jou bedanken voor je collegialiteit. Je hebt vaak met een open vizier laten zien hoe je erover denkt. Je hebt ook vaak moeten balanceren tussen je opstelling, je bereidheid om dingen goed te doen en de partij die je vertegenwoordigt. Ook dat kan een hardheid betekenen. Je

hebt dat met verve gedaan. Ik heb zelf ervaren dat persoonlijke verhoudingen er nooit onder hebben geleden. Ik dank je zeer voor je bijdragen. Het ga je goed. Ik mag je hier weg laten gaan met de gebruikelijke roemer. (Applaus)

Sluiting

De VOORZITTER: Dan sluit ik de vergadering, maar niet nadat ik heb gemeld dat we nog beneden in Het Wapen van Utrecht gelegenheid hebben om een drankje te drinken en daarbij vanzelfsprekend ook nog persoonlijk afscheid te nemen van Ton. De vergadering is gesloten.

Sluiting van de vergadering om 15.58 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van 2 juli 2007.

De voorzitter,

De griffier,